

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 website : <http://www.women-family.go.th>

รายงานการดำเนินงาน 2548

รายงาน

สถานการณ์สตรี 2548

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

รายงานสถานการณ์สตรี 2548

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

รายงานสถานการณ์สตรี 2548

พิมพ์ครั้งที่ 1	พ.ศ. 2548
จำนวนพิมพ์	500 เล่ม
จัดพิมพ์โดย	สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ Website : http://www.women-family.go.th
ISBN	974-9800-36-2

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. นายสุวิทย์	ชันธาโรจน์	ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
2. นายธีระวุฒิ	อรุณเวช	รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
3. นางกิ่งแก้ว	อินทวาท	รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
4. นางจิตราภา	สุนทรพิพิธ	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย

ผู้จัดทำ

กลุ่มการวิจัยและสารสนเทศ สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย

1. นางอัจฉนา	วุฒิสมบูรณ์	หัวหน้ากลุ่มการวิจัยและสารสนเทศ
2. นางสาวทัศนีย์	สุชีวกุล	นักพัฒนาสังคม 7ว
3. นางสาวรำไพ	ศรีสุข	นักวิชาการพัฒนาสังคม 7ว
4. นางสาวสุวรรณา	ไชโยธา	นักวิชาการพัฒนาสังคม 5
5. นางสาวภัทรพร	บุญยมาพันธ์	นักวิชาการพัฒนาสังคม 5
6. นางปัทมา	ปานีวรรณ	นักวิชาการพัฒนาสังคม 4
7. นางสาวสุภษา	พรหมศร	นักวิชาการพัฒนาสังคม 4
8. นางสาวชุตินันท์	พุ่มกลิ่น	นักวิชาการพัฒนาสังคม 4

คำนำ

ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมาสภาพและบทบาทของผู้หญิงได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และสุขภาพ ปัจจุบันผู้หญิงเริ่มมีบทบาทมากขึ้น กล่าวคือ ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยได้รับตำแหน่งสำคัญ เช่น นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น ผู้หญิงมีบทบาทในฐานะที่เป็นกำลัง “แรงงาน” มีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการพัฒนาและส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายอย่างต่อเนื่อง แต่ผู้หญิงก็ยังคงเผชิญกับปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ ถูกกีดกันและเลือกปฏิบัติ รวมทั้งขาดโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้จัดทำรายงานสถานการณ์สตรีในปี 2548 โดยประมวลข่าวและสถานการณ์เด่นของสตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของสภาพสตรีและความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ตลอดจนสภาพและบทบาทของผู้หญิงด้านต่างๆ เนื้อหาของรายงานแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ความก้าวหน้าและสถานการณ์เด่นของสตรีต่างประเทศ ความก้าวหน้าและสถานการณ์เด่นของสตรีในประเทศ และสภาพสตรีไทย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสภาพสตรีไทยที่ผ่านมามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามผู้หญิงไทยยังคงต้องฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่สำคัญคือ ความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม และค่านิยม ที่มีส่วนกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงและผู้ชาย เส้นทางสู่ความเสมอภาคนั้นเป็นเส้นทางที่ทั้งผู้หญิงและผู้ชายต้องร่วมกันสร้าง ด้วยความสมานฉันท์ เคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน ยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่าง เพื่อปูทางสู่สังคมเสมอภาคอย่างยั่งยืน

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ธันวาคม 2548

สถาบันการศึกษาศรี 2548

สารบัญ

คำนำ

■ ความก้าวหน้าและสถานการณ์เด่นของสตรีต่างประเทศ	
จักรพรรดินีในราชวงศ์ญี่ปุ่น	2
กอนโดลิซ่า ไรซ์ สตรีผู้ทรงอิทธิพล	5
ยูเลีย ไทโมเชนโก้ นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกแห่งยูเครน	7
อู่ฉี หญิงเหล็กของจีน	9
เฮเลน คลากส์ หญิงแกร่งผู้ครองตำแหน่งนายกแดนกีวี สมัยที่ 3	11
รัฐบาลสเปน สร้างประวัติศาสตร์ใหม่	13
ชีริน อิบาติ หญิงมุสลิมคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบลสันติภาพ ปี 2003	15
วังการ์ มาไท นักต่อสู้สตรีชาวเคนยา	17
แองเจลา แมร์เคิล หญิงเหล็กแห่งแดนอินทรีเหล็ก	20
■ ความก้าวหน้าและสถานการณ์เด่นของสตรีในประเทศ	22
ชนม์ชนก วีรวรรณ ประธานสหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพสากล	22
นักธุรกิจสตรีดีเด่นของโลก	24
4 จอมพลังสาวไทย	26
6 สตรีผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน	29
ลลิตา ฤกษ์สำราญ รองประธานสภาหญิงคนแรกของไทย	31
ส.ส. หญิงทำพิธีจัญเป็นไม้ประดับอย่างมีคุณภาพ	33
เบญจวรรณ อานเป็รื่อง ปลัดจังหวัดหญิงคนแรก	36
บทบาทหญิงไทย ก้าวไกลชิงรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ	37
แมชีคันสนีย์รับรางวัลระดับโลกฐานะผู้ยุติความรุนแรงในเด็กสตรี	39
■ สถานภาพสตรีไทย : เส้นทางที่ผ่าน ก้าวที่ย่าง ทางข้างหน้า	40
■ บทส่งท้าย	51
เอกสารอ้างอิง	54
ภาคผนวก	57

สถาบันการศึกษาศรี 2548

รายงานสถานการณ์สตรี 2548

ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากสังคมเดิมที่ผู้หญิงได้รับมอบหมายให้เป็นแม่บ้าน ดูแลบ้าน และชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว ในขณะที่ผู้ชายจะได้รับการคาดหวังให้เป็นผู้นำมีหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัว แต่เมื่อสภาพเศรษฐกิจสังคม และการเมืองเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้คนในสังคมต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต บทบาท และพฤติกรรม เพื่อก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงต้องรับบทบาทมากขึ้น กล่าวคือ ผู้หญิงไม่เพียงทำงานแต่เฉพาะในบ้าน หากยังต้องทำหน้าที่ช่วยหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว แต่บทบาทผู้หญิง ถูกจำกัดอยู่เฉพาะงานบางอย่างเท่านั้น เมื่อผู้หญิงต้องรับผิดชอบทั้งงานในบ้านและงานนอกบ้าน ทำให้ผู้หญิงไม่มีเวลาและขาดโอกาสในการพัฒนาตนเอง รวมทั้งขาดโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

อย่างไรก็ตามความก้าวหน้าของสังคมที่เปิดกว้างประกอบกับมีการส่งเสริมและพัฒนาสตรีอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้หญิงจำนวนไม่น้อยที่เก่ง มีความสามารถ เฉลียวฉลาด สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ รวมทั้งผู้หญิงมีโอกาสดำรงตำแหน่งจากสังคมที่จำกัดวงอยู่เฉพาะในครัวเรือนและเครือญาติ เข้าสู่สังคมในระดับชุมชน สถาบัน และองค์กรต่างๆ มากขึ้น และก้าวไปสู่มหาวิทยาลัยที่หลากหลายนับเพิ่มขึ้น ผู้หญิงได้รับการยอมรับและสามารถยกระดับสถานภาพทางสังคม อาทิ ผู้หญิงก้าวเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เพิ่มมากขึ้น โดยได้รับตำแหน่งสำคัญของประเทศ เช่น เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีกระทรวง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น

รายงานสถานการณ์สตรีฉบับนี้ได้ประมวลข่าวและสถานการณ์เด่นของสตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในปี 2548 เพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของสถานภาพสตรีและความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ตลอดจน สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ ซึ่งนับว่าก้าวหน้าไปมาก แต่ผู้หญิงก็ยังคงต้องเผชิญกับปัญหาความไม่เสมอภาค ถูกกีดกันและเลือกปฏิบัติในหลายด้าน เนื้อหาของรายงานแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นความก้าวหน้าและสถานการณ์เด่นของสตรีต่างประเทศ ส่วนที่ 2 ความก้าวหน้าและสถานการณ์เด่นของสตรีในประเทศ และส่วนสุดท้ายเป็นสถานภาพสตรีไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความก้าวหน้าและสถานการณ์เด่นของสตรีต่างประเทศ

จักรพรรดินีในราชวงศ์ญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นอาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อเปิดทางให้ผู้หญิงสืบราชบัลลังก์สืบเนื่องจากการที่ราชวงศ์ญี่ปุ่นจะขาดผู้สืบทอดที่เป็นผู้ชาย เพราะตลอด 40 ปีที่ผ่านมา ไม่มีทายาทชายเกิดในราชวงศ์ญี่ปุ่นเลย โดยสมาชิกราชวงศ์ชายคนสุดท้ายที่เกิดคือ เจ้าชายอากิชิโน ในปี ค.ศ. 1965

ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น

ราชวงศ์แดนอาทิตย์อุทัยถือเป็นราชวงศ์ที่สืบทอดกันทางเชื้อสายที่เก่าแก่ที่สุดในโลก โดยมีจักรพรรดิ สืบทอดกว่า 125 พระองค์

กฎการสืบราชบัลลังก์โดยทายาทชายเท่านั้นระบุไว้ในกฎหมายหลายฉบับได้แก่ใน **มาตรา 2 ของรัฐธรรมนูญเมจิ ปี ค.ศ. 1889** ระบุว่า “ราชบัลลังก์จะต้องสืบทอดโดยทายาทชาย” ในกฎหมายราชวงศ์ ปี ค.ศ. 1889 ระบุเช่นเดียวกันว่า “การสืบราชบัลลังก์จะสืบผ่านสายผู้ชายเท่านั้น และเจาะจงกีดกันทายาทฝ่ายหญิงจากการสืบราชบัลลังก์ หากมีเหตุให้ไม่สามารถสืบทอดบัลลังก์ ราชบัลลังก์จะสืบทอดโดยสายพระญาติ (ฝ่ายชาย) และหากจักรพรรดินีไม่สามารถให้กำเนิดรัชทายาทได้ พระจักรพรรดิสามารถมี นางสนม และพระโอรสที่เกิดจากนางสนมจะเป็นรัชทายาทสืบราชบัลลังก์” กฎหมายนี้ ซึ่งประกาศใช้วันเดียวกับรัฐธรรมนูญเมจิมีสถานะเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ

ในกฎหมายมณฑลเทียบบาล ปี ค.ศ. 1947 (พ.ศ. 2490) ยังคงไว้ซึ่งการกีดกันการสืบทอดของราชวงศ์หญิงซึ่งระบุในกฎหมาย ปี ค.ศ. 1889 และในรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. 1947 ซึ่งมีผลบังคับใช้ เดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1947 ระบุว่า มีเพียงผู้สืบทอดชายในสายชายเท่านั้นที่สามารถสืบพระราชบัลลังก์ได้ และเจ้าหญิงจะสูญเสียสถานะการเป็นสมาชิกราชวงศ์หากแต่งงานนอกราชวงศ์ จักรพรรดิและสมาชิกของราชวงศ์จะรับอุปการะเลี้ยงดูเด็กไม่ได้

ภายใต้กฎหมายมณฑลเทียบบาล ปี ค.ศ. 1947 สมาชิกราชวงศ์หญิงหรือเจ้าหญิงจะต้องสูญเสียบรรดาศักดิ์ และการเป็นสมาชิกในราชวงศ์เมื่อแต่งงาน โดยไปใช้สกุลของสามีแทน นอกเสียจากว่าแต่งงานกับจักรพรรดิ หรือสมาชิกราชวงศ์ตามประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ราชวงศ์ญี่ปุ่น สืบทอดเชื้อสายโดยทายาทฝ่ายชาย การที่ราชวงศ์ญี่ปุ่น

สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยาวนานนั้น ส่วนหนึ่งมีส่วนจากการใช้ นางสนม ซึ่งเป็นการถือปฏิบัติที่ถูกละทิ้งไปในสมัย โทโช (Taisho) (ปีช่วง ค.ศ. 1912-1926) ราชวงศ์ญี่ปุ่น ยังอาศัยการแต่งตั้งสายพระญาติหรือบ้านชินโน หาก ราชวงศ์จักรพรรดิไม่สามารถมีทายาทได้ สายพระญาติสามารถสืบทอดราชบัลลังก์ได้

ก่อนการปฏิรูปเมจิ ประเทศญี่ปุ่นมีจักรพรรดิที่ขึ้นสืบ 8 พระองค์ ล้วนเป็นลูกหรือหลานพระจักรพรรดิ แต่ ขึ้นครองราชย์ เพียงเพื่อปิดช่องว่างระหว่างราชบัลลังก์เท่านั้น โดยแต่ละพระองค์ล้วนแต่สละราชบัลลังก์ เมื่อมี ทายาทชายที่เหมาะสมกับการสืบราชบัลลังก์

ความคิดเห็นของประชาชนชาวญี่ปุ่น

การขาดทายาทชายสืบราชบัลลังก์ต่อจาก เจ้าชายฮารุฮิโตะ มกุฎราชกุมาร และการเกิดของเจ้าหญิงไอโกะ ก่อให้เกิดเสียงเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎมณเฑียรบาล เพื่ออนุญาตให้ทายาทผู้หญิงสามารถสืบราชบัลลังก์ได้ และ ในเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2548 นายกรัฐมนตรีโคอิซูมิ จุนนิชิโร ได้แต่งตั้งคณะกรรมการคณะพิเศษ ซึ่งประกอบด้วย ผู้พิพากษา อาจารย์มหาวิทยาลัย และข้าราชการ เพื่อศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงในกฎมณเฑียรบาล และเสนอ ข้อคิดเห็นแก่รัฐบาล ซึ่งหนึ่งในทางเลือกคือ การอนุญาตให้ผู้หญิงสืบทอดราชบัลลังก์ การเปลี่ยนแปลง กฎมณเฑียรบาลดังกล่าวจะได้รับการรับรองก็ต่อเมื่อมีประชามติยอมรับและเสียงส่วนใหญ่สองในสามของทั้งสอง สภาให้การยอมรับ

จากการสำรวจการยอมรับในเรื่อง การที่ญี่ปุ่นจะมีจักรพรรดิที่สืบทอดราชบัลลังก์ ปรากฏว่าการสำรวจ ความคิดเห็นปี ค.ศ. 2003 พบว่า กว่าร้อยละ 76 ยอมรับเรื่องดังกล่าว และร้อยละ 10 บอกว่า พวกเขาโอนเอียง ไปทางรัชทายาทผู้ชายมากกว่า อย่างไรก็ดี เมื่อ 4 ปีที่แล้วผลสำรวจกลับได้ผลแตกต่างไป โดยผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ร้อยละ 53 เห็นด้วย ในขณะที่ร้อยละ 24 ไม่เห็นด้วย อย่างไรก็ตาม ยังมีการตั้งคำถามมากมายกับการ เปลี่ยนแปลงจารีตประเพณีการสืบทอดราชบัลลังก์ของญี่ปุ่น ชาวญี่ปุ่นหัวอนุรักษ์นิยมจำนวนมากปฏิเสธการ เปลี่ยนแปลงใดๆที่จะเกิดขึ้น

ชาวญี่ปุ่นจำนวนมาก กล่าวว่า กฎหมายต้องมีการแก้ไข เพื่อลดความกดดันที่มีต่อเจ้าหญิงมาซาโกะ ใน การให้กำเนิดบุตรชาย ทั้งนี้เจ้าหญิงมาซาโกะ งดการปรากฏตัวต่อหน้าสาธารณชนตั้งแต่ปลายปี ค.ศ. 2003 และ ได้มีแถลงการณ์จากพระราชวังว่า เจ้าหญิงมาซาโกะ มีอาการป่วยที่เกิดจากความเครียด และเจ้าชายฮารุฮิโตะ มกุฎราชกุมารแห่งราชวงศ์ญี่ปุ่น ได้ตรัสอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรกว่า เจ้าหญิงมาซาโกะทรงทุกข์ ทรมานจากความเครียดและมีอาการซึมเศร้า เพราะถูกกดดันในเรื่องการให้กำเนิดทายาทสืบราชบัลลังก์ และ พระชายาซึ่งทรงยอมละทิ้งอาชีพนักการทูตที่กำลังรุ่งโรจน์เพื่อมาอภิเษกกับพระองค์นั้นต้องทรงพยายามปรับ พระองค์ให้เข้ากับชีวิตในราชสำนัก จนกระทั่งทรง “หมดสิ้นพระกำลัง”

ประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบัน

ประเทศญี่ปุ่นถือเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก แต่หากวัฒนธรรมประเพณี ของประเทศกลับเป็นไปในทางอนุรักษ์นิยมและมีการแบ่งแยกบทบาทระหว่างเพศหญิงและเพศชายอย่างชัดเจน ฝ่ายชายซึ่งเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวจะเป็นผู้มีอำนาจในครอบครัว ส่วนฝ่ายหญิงจะได้รับการคาดหวังเมื่อแต่งงาน ให้เป็นแม่บ้าน ดูแลบ้าน สมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่นยังมีสัดส่วนผู้หญิงอยู่น้อยมากในตำแหน่ง

ในภาคการเมือง การบริหาร การศึกษา และภาคธุรกิจ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับราชวงศ์ญี่ปุ่นถือว่าเป็นเรื่องที่น่าติดตามเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากญี่ปุ่นเปลี่ยนกฎหมายมณฑลเพื่อให้ผู้หญิงขึ้นครองราชย์เป็นจักรพรรดินีได้ จะเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงสถานะภาพสตรีในญี่ปุ่นให้มีความเท่าเทียมทางเพศกับผู้ชายมากขึ้น และจะส่งผลทำให้บทบาทเพศของผู้หญิงและผู้ชายญี่ปุ่นที่เคยชัดเจนเปลี่ยนไป กล่าวคือ ผู้หญิงจะสามารถมีบทบาทเป็นผู้นำ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้

หากเปรียบเทียบกฎหมายมณฑลกับประเทศอื่นๆ จะพบว่า ประเทศส่วนใหญ่ในยุโรปยึดถือการสืบราชสมบัติโดยลูกคนโต ไม่ว่าจะเป็นเพศใด ได้แก่ ประเทศสวีเดน เบลเยียม นอร์เวย์ และเนเธอร์แลนด์ ในขณะที่ในบางประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สเปน และเดนมาร์ก ยึดการสืบทอดราชบัลลังก์ให้แก่ลูกชายคนโต

สิ่งสำคัญและจำเป็นจะต้องทำในขณะนี้คือการเตรียมความพร้อมของเจ้าหญิงไอโกะตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ โดยถวายการศึกษาที่จำเป็นต่อการครองราชย์ ดังที่ศาสตราจารย์ กาชามารา ฮิเดะฮิโกะ ศาสตราจารย์ผู้สันทัดกรณีจากมหาวิทยาลัยเคโอะ กล่าวว่า “ถึงเวลาที่จะต้องถวายการสอนแก่เจ้าหญิงเกี่ยวกับปรัชญาของราชวงศ์ และการเตรียมพร้อมเพาะจิตใจของพระองค์ให้พร้อม” นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตจากผู้ที่มีมุมมองโลกกันตามความเป็นจริงบางรายว่า บทบาททางเพศตามธรรมเนียมญี่ปุ่น มีนัยหมายถึงการที่ผู้สืบบัลลังก์ที่เป็นสตรีจะไม่สามารถที่จะหาคู่ครองซึ่งเต็มใจที่จะยอมรับบทบาทที่ต้องเป็นรองจากคู่ได้

กอนโดลิซ่า ไรซ์ สตรีผู้ทรงอิทธิพล

ดร. กอนโดลิซ่า ไรซ์ เป็นผู้หญิงผิวสีคนแรกที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของ ประเทศมหาอำนาจ สหรัฐอเมริกา เธอเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศผู้หญิงคนที่สองของสหรัฐฯ รัฐมนตรีต่างประเทศหญิงคนแรกคือ **นางมาเดรีน อัลไบร์ท** กล่าวกันว่าเธอเป็นผู้มีบทบาทต่อนโยบายความมั่นคงและการต่างประเทศอย่างมากของรัฐบาลชุดปัจจุบัน และการตัดสินใจบุกอิรักของประธานาธิบดี จอร์จ บุช ที่ผ่านมา

ประวัติและผลงานที่ผ่านมา

ดร. กอนโดลิซ่า ไรซ์ เกิดเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน ค.ศ.1954 ที่เบอร์มิงแฮม รัฐอลาบามา มารดาของเธอเป็นครูสอนดนตรี และเป็นครูสอนเปียโนคนแรกของเธอด้วย ส่วนบิดาเป็นบาทหลวงและครูใหญ่ของโรงเรียนในชุมชน เขาเป็นผู้ปลูกฝังนิสัยรักกีฬา โดยเฉพาะอเมริกันฟุตบอลให้เธอ

เธอมีความฝันในวัยเยาว์จะเป็นนักเปียโนมืออาชีพ หากแต่กลับมาเปลี่ยนไป เมื่อเธอได้เข้าเรียนวิชาการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งสอนโดย โจเซฟ โคเบล บิดาของนางมาเดรีน อัลไบร์ท รัฐมนตรีต่างประเทศหญิงคนแรก of สหรัฐฯ และการเข้าเรียนในชั้นนั้น ส่งผลทำให้เธอเริ่มสนใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและสหภาพโซเวียต และกล่าวว่า นายโจเซฟ โคเบล เป็นบุคคลผู้ที่มีอิทธิพลมากที่สุดคนหนึ่งในชีวิตของเธอ

ดร. ไรซ์ ได้รับปริญญาตรีด้านรัฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเดนเวอร์ เมื่อปี ค.ศ. 1974 ปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยแห่งนอร์ธ ดาม ในปี ค.ศ. 1975 และปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยเดนเวอร์ ในปี ค.ศ. 1981 นอกจากนี้ยังได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยศิลปะและวิทยาศาสตร์แห่งชาติอเมริกา ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยแห่งอลาบามา ปี ค.ศ. 1994 มหาวิทยาลัยแห่งนอร์ธ ดาม ปี ค.ศ.1995 และอีกหลายแห่ง เธอมีความสามารถพูดได้ถึง 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษารัสเซีย ภาษาฝรั่งเศส และภาษาสเปน

ก่อนหน้าจะเข้ามาให้คำปรึกษาด้านความมั่นคงแก่รัฐบาล ในตำแหน่งผู้ช่วยด้านความมั่นคงแห่งชาติ ตั้งแต่ 22 มกราคม 2001 เธอดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งผู้อำนวยการมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด เป็นอาจารย์ประจำเมื่อเดือนมิถุนายน 1999 รับผิดชอบในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายงบประมาณและวิชาการของสถาบัน ที่ต้องบริหารงบประมาณและวิชาการของสถาบัน ต้องบริหารงบประมาณปีละประมาณ 1,500 ล้านดอลลาร์ของสหรัฐฯ และหลักสูตรต่างๆ ซึ่งมีคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ 1,400 คน นักศึกษา 14,000 คน

นอกจากนี้ในฐานะอาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ของสแตนฟอร์ด เธอได้รับรางวัลเกียรติยศด้านการสอนดีเด่น 2 ครั้ง เมื่อปี ค.ศ. 1984 และ ค.ศ. 1993 อีกทั้งยังมีผลงานวิจัย วิชาการ และงานเขียนบทความอีกหลายชิ้น เกี่ยวกับนโยบายความมั่นคงและนโยบายต่างประเทศของอดีตสหภาพโซเวียตและยุโรปตะวันออก

ดร.กอนโดลิซ่า ไรซ์ ร่วมประชุมกับ
คณะรัฐมนตรีอาเซียน ณ สำนักงานใหญ่
สหประชาชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2548

เธอดำรงตำแหน่งงานทางการเมืองระหว่างปี ค.ศ.1981 - 1991 เป็นผู้อำนวยการด้านกิจการในโซเวียตและยุโรปตะวันออกของสภาความมั่นคงแห่งชาติ สมัยอดีตประธานาธิบดีบุช ผู้พ่อ โดยในตำแหน่งนี้เอง เธอได้มีส่วนในการช่วยวางยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในการช่วยรวมประเทศเยอรมัน ประธานาธิบดีบุช ผู้พ่อ ประทับใจในความสามารถของเธอมาก โดยแนะนำเธอแก่ผู้นำสหภาพโซเวียต มิคาอิล กอบาเชฟ ว่า **“เธอเป็นผู้ที่บอกผม (ประธานาธิบดีบุช ผู้พ่อ) ทุกอย่างเกี่ยวกับสหภาพโซเวียต”**

เมื่อดำรงตำแหน่งผู้ช่วยด้านความมั่นคงแห่งชาติ ของประธานาธิบดีบุช ผู้เป็นลูก เธอเป็นผู้มีส่วนอย่างมากในการสนับสนุนการบุกอิรัก และในปี ค.ศ. 2004 นิตยสารฟอร์บได้ให้ตำแหน่ง ดร.ไรซ์ เป็นหนึ่งในผู้หญิงที่ทรงอิทธิพลที่สุดในโลก และต่อมา ในปี ค.ศ. 2005 เธอครองตำแหน่งผู้หญิงที่ทรงอิทธิพลที่สุดในโลก โดยนิตยสารฟอร์บ

ดร. ไรซ์ ถือเป็นผู้หญิงที่เก่งและมีความสามารถสูงมากคนหนึ่งในประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกาและของโลก ไม่เพียงแต่ในทางการเมืองเท่านั้น แต่เธอยังมีบทบาทในทางวงการวิชาการ วงการธุรกิจอีกด้วย ถือได้ว่าเธอได้สร้างปรากฏการณ์ให้ประชาคมโลกได้ประจักษ์ถึงความสามารถความเฉียบแหลมในการวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการเจรจาอย่างนุ่มนวลของเธอ อย่างไม่ต้องสงสัยเลยทีเดียว

ประวัติและผลงานอันโดดเด่นของเธอเป็นที่น่าจับตามองว่า ในอนาคตเธอจะก้าวไปสู่สนามเลือกตั้งที่มีกระแสข่าวและเสียงสนับสนุนเธอ เพื่อชิงตำแหน่งประธานาธิบดีของประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาหรือไม่

ดร.กอนโดลิซ่า ไรซ์ ร่วมประชุมโต๊ะกลม
กับกลุ่มนักส่งเสริมสิทธิสตรี
ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ เมื่อวันที่
12 กันยายน 2548

ยูเลีย ไทโมเชนโก้ นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกแห่งยูเครน

ยูเลีย ไทโมเชนโก้ นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกแห่งยูเครน เป็นผู้หญิงเก่งอีกคนหนึ่ง ซึ่งก้าวจากวงการธุรกิจเข้ามาทำงานในทางการเมืองจนประสบความสำเร็จได้คะแนนเสียงโหวตจากสภาอย่างท่วมท้นให้เป็นนายกรัฐมนตรีหญิงแห่งยูเครน

ยูเลีย ไทโมเชนโก้ เกิดเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2503 ที่เมือง Dnipropetrovs'k เธอได้รับปริญญาด้านเศรษฐศาสตร์ - วิทยาศาสตร์การควบคุม และได้รับปริญญาเทียบเท่าปริญญาเอกด้านเศรษฐศาสตร์ เธอมีงานเขียนทางวิชาการกว่า 50 ชิ้น เธอเคยทำงานเป็นวิศวกรเศรษฐศาสตร์อยู่ในโรงงานสร้างเครื่องจักรในเมือง Dnipropetrovs'k

ต่อมาในปี พ.ศ. 2538- 2540 ได้เป็นประธานขององค์กรเกี่ยวกับระบบพลังงานของยูเครน ซึ่งถือได้ว่าเป็นธุรกิจหนึ่ง ที่สร้างความร่ำรวยให้กับเธออย่างมหาศาลบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทนำเข้าก๊าซธรรมชาติของรัสเซียในปี พ.ศ. 2539 และในช่วงนี้เองที่เธอได้รับสมญานามว่า “เจ้าหญิงแห่งก๊าซ” เนื่องจากเธอได้รับการกล่าวหาว่าเธอได้ลักลอบขายก๊าซที่ขโมยมาจากรัสเซียจำนวนมหาศาลแก่ต่างชาติ มีผลทำให้เธอถูกจับเข้าคุก ในเวลาต่อมา 4 ปี หลังจากนั้น แต่ได้รับการปล่อยตัวในที่สุดและขอลี้ภัยทางการเมืองเป็นอันตงไป

เธอเริ่มก้าวเข้ามาสู่สนามการเมืองในปี พ.ศ. 2539 โดยได้รับการเลือกตั้งเป็น People - Deputy of Ukraine ต่อมาได้เข้ามาเป็นหัวหน้าดูแลเรื่องงบประมาณ ภาษีต่างๆ และในปี พ.ศ. 2542 - 2544 ได้รับการเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรค All - Ukrainian Batkivschvna Party ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีของยูเครน ด้านพลังงานในรัฐบาล นายวิกเตอร์ ยูเชโก และในปีพ.ศ. 2544 ได้เป็นผู้นำกลุ่มเพื่อประชาธิปไตย และเป็นหนึ่งในกลุ่มการปฏิวัติสีส้ม ที่ต่อต้านผลการเลือกตั้งที่ทุจริต

หลายคนมองว่า การที่เธอผันตัวเองจากนักปกครองคนชาติไปโตมาเป็นนักปฏิรูปนั้น ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่หลักแหลมและได้ผลดีทีเดียว ในฐานะรองนายกรัฐมนตรีด้านพลังงาน เธอได้แก้ไขปัญหาค่าไฟฟ้าในเขตพลังงาน และทำให้การเก็บรายได้จากอุตสาหกรรมไฟฟ้าได้พุ่งขึ้นกว่าร้อยละ 1000 โดยให้ลูกค้าต้องจ่ายค่าไฟฟ้าด้วยเงินสดเท่านั้น และยกเลิกสิทธิพิเศษในการใช้ไฟของหลายองค์กร การปฏิรูปดังกล่าวนี้เองทำให้รัฐบาลมีรายได้เพียงพอที่จะจ่ายเงินเดือนข้าราชการและการเพิ่มเงินเดือนข้าราชการ

ยูเลีย ไทโมเชนโก

ยูเลีย ไทโมเชนโก ถือเป็นดาวเด่นไม่เฉพาะในแวดวงการเมืองเท่านั้นเธอยังได้ชื่อว่าเป็นผู้นำในแวดวงแฟชั่น มีรสนิยมในการแต่งตัวดีเลิศ เธอนิยมใช้เสื้อผ้าที่ตัดเย็บประณีตจากดีไซเนอร์ชื่อดัง การทำทรงผมอนุรักษ์นิยมของหญิงชาวยูเครน สร้างภาพลักษณ์ของหญิงสาวชาวบ้านยูเครนแก่เธอ และหญิงสาวชาวยูเครนจำนวนมากกลับมานิยมทำผมทรงดังกล่าวอีกครั้ง

นับได้ว่ายูเลีย ไทโมเชนโก ไม่เพียงแต่สร้างปรากฏการณ์ใหม่ให้แก่สังคมก่อนไปทางอนุรักษ์นิยมอย่างยูเครนเท่านั้น หากแต่ยังเป็นต้นแบบของผู้หญิงยุคใหม่ที่มากด้วยความสามารถ แม้ขณะนี้ เธอมิได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกต่อไป เนื่องจากถูกปลดโดยประธานาธิบดี วิกเตอร์ ยูเซนโก หากแต่ยังคงเป็นที่จับตามองต่อไปว่าหญิงผู้มากความสามารถแห่งยูเครนผู้นี้จะเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างไรต่อไป

อู่ อี้ หญิงเหล็กของจีน

อู่ อี้ หญิงเหล็กผู้นี้ เป็นรองนายกรัฐมนตรีของประเทศมหาอำนาจของจีน และเธอมีผลงานที่น่าประทับใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดการกับโรคหวัดมรณะ (โรคซาร์ส) การเจรจาการค้าระหว่างประเทศด้วยความเด็ดเดี่ยว และการลดค่าเงินหยวนของจีนเพื่อลดความกดดันจากนานาชาติ

จากสาววิเศษสู่นักการเมือง

เธอเกิดเมื่อปี ค.ศ. 1938 ในเมืองวูฮาน ในครอบครัวนักวิชาการ จบการศึกษาจากวิทยาลัยปิโตรเลียมปักกิ่งในปี ค.ศ. 1962 และเริ่มทำงานในสายงานด้านวิศวกรรมปิโตรเลียมตามที่ได้ร่ำเรียนมา และได้ทำอาชีพดังกล่าวมาตลอด 20 กว่าปีหลังจากนั้น เริ่มจากงานตั้งแต่ช่างเทคนิคมาสู่งานบริหารเป็นผู้ช่วยแผนกหัวหน้าแผนกวิศวกรใหญ่ รองผู้จัดการตามลำดับ จนเมื่อมาถึงจุดนี้ อู่ อี้ ก็มีตำแหน่งเป็นเลขาธิการคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์แห่งชาติจีนด้วย

อู่ อี้ เริ่มเป็นที่สนใจของผู้ใหญ่ในพรรคคอมมิวนิสต์แห่งชาติจีนในปี ค.ศ. 1986 และเธอได้รับการตรวจสอบจากหน่วยจัดตั้งของพรรค โดยหน่วยจัดตั้งของพรรคฯ ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาที่บริษัทปิโตรเคมีปักกิ่งเยียนชาน เพื่อตรวจสอบประวัติและคุณสมบัติของอู่ อี้ โดยมีหัวหน้าโรงงานในส่วนงานต่างๆ เป็นผู้ประเมินความสามารถในการรับผิดชอบควบคุมงานด้านต่างๆ หัวหน้าโรงงานทุกส่วนกาเครื่องหมายแสดงการยอมรับในความสามารถของท่านในหัวข้อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอุตสาหกรรม เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ การศึกษาและวัฒนธรรม การค้า การรักษาความปลอดภัย และการเมืองกฎหมาย ยกเว้นด้านการเกษตรเท่านั้นที่ทุกคนกาเครื่องหมายผิด (x) จากนั้นหญิงสาวผู้มีความเฉลียวฉลาดก็ขึ้นมารับผิดชอบงานด้านบริหาร เป็นถึงรองนายกรัฐมนตรี นครปักกิ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศและรองนายกรัฐมนตรีของจีนในที่สุด

รองนายกรัฐมนตรี อู่ อี้ เมื่อครั้งมาเยือนประเทศไทย เพื่อเจรจาข้อตกลงทางการค้ากับรองนายกฯ ของประเทศไทย นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์

ผลงานสร้างชื่อทางการเมือง

ผลงานของเธอเริ่มเป็นที่ประจักษ์ ในเวทีการเจรจาการค้าระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา เมื่อมีโอกาสได้ดูแลเรื่องการค้าระหว่างประเทศ นอกจากนี้เธอยังเคยให้การสนับสนุนแนวคิดการดำเนินธุรกิจการค้าระหว่างประเทศในระดับขนาดใหญ่ เพื่อเสริมสร้างประเทศจีนให้เป็นฐานการค้าของโลก แนวคิดดังกล่าวมีส่วนกระตุ้นการพัฒนาของธุรกิจต่างๆ อย่างรวดเร็ว จนทำให้จีนกลายเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้ารายใหญ่ของโลก

ระหว่างปี ค.ศ. 1993 - 1998 อู่อี้ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีการค้าระหว่างประเทศและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และในช่วงนี้เองที่เธอได้รับสมญานาม “หญิงเหล็ก” เนื่องจากสไตล์การเจรจาต่อรองที่ยืดหยุ่นแต่เด็ดเดี่ยวของเธอ เธอได้เจรจาต่อรองกับสหรัฐอเมริกา ในข้อตกลงหลายฉบับ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา การค้าและการลงทุนในการเจรจาครั้งหนึ่งฝ่ายสหรัฐกล่าวว่าจะด้วยท่าทีวางอำนาจตามสไตล์ของผู้ที่มาจากประเทศที่มักคั่งว่า **“พวกเรากำลังเจรจากับห้วยโมย”** อู่อี้ได้ฟังดังนั้นก็ได้กลับไปทันที โดยไม่ลังเลว่า **“เรากำลังเจรจากับโจร เขียวไปอยู่ที่พิพิธภัณฑน์ของพวกคุณสิ มีสมบัติที่ขึ้นที่ปล้นมาจากประเทศจีน”**

นอกจากนี้แล้ววิกฤตโรคซาร์สหรือโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรงที่เกิดจากเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศจีน อู่อี้ ซึ่งดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและประธานคณะกรรมการแก้ไขวิกฤต เพื่อทำหน้าที่แก้ไขวิกฤตโรคซาร์สในประเทศจีน และเพื่อรับผิดชอบในงานป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคมรณะอย่างเร่งด่วน เธอได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างแข็งขัน ด้วยการเดินทางไปตรวจสอบสถานการณ์ใช้หวัตรณะตามสถานที่ต่างๆ รวมถึงสถานศึกษาอย่างมหาวิทยาลัยปักกิ่ง และหมู่บ้านเล็กๆ ที่ห่างไกล ปัญหาดังกล่าวนับว่าสามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการที่เธอปฏิบัติหน้าที่อย่างแข็งขันและมีความเป็นผู้นำอย่างมากมายนี้เอง ทำให้เธอได้รับสมญานามว่าเป็น **“เทพเจ้าผู้ปรองโพล”** จากนิตยสารไทม์ และได้รับการคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในร้อยผู้ที่ทรงอิทธิพลที่สุดในปี ค.ศ. 2004

ในปี ค.ศ. 2005 เธอยังคงแสดงความโดดเด่นอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเจรจาการค้ากับนานาชาติ โดยเฉพาะเรื่องอุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื่องมาจากการจัดการโควตาขององค์การการค้าระหว่างประเทศ (WTO) และการยอมลดค่าเงินหยวนของจีนจากการกดดันของนานาชาติ ซึ่งยื่นค่าเดิมมากกว่า 10 ปี เธอได้รับการจัดอันดับจากนิตยสารฟอร์บ ให้เธอเป็นหญิงผู้ทรงอิทธิพลที่สุดของโลก รองจากกอนโดลิซ่า ไรซ์ รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐฯ เท่านั้น

ด้วยผลงานต่างๆ ความตรงไปตรงมา และความเฉลียวฉลาด หลักแหลมในการเจรจาต่อรองนี้เองที่ทำให้เธอกลายเป็นหญิงผู้ทรงอำนาจที่สุดในรัฐบาลจีน เมื่ออายุได้เพียง 64 ปีเท่านั้น เธอเป็นแบบอย่างของผู้หญิงทำงานที่แสดงความสามารถอันโดดเด่นให้ประจักษ์แก่สายตาชาวโลก และปัจจุบัน ด้วยวัย 66 ปีเธอยังคงเป็นดาวฉายแสงต่อไปในวงการการเมืองของประเทศมหาอำนาจอย่างจีน

เฮเลน คลากส์ หญิงแกร่งผู้ครองตำแหน่งนายกเทศมนตรีถึง 3 สมัย

หญิงแกร่งแห่งประเทศนิวซีแลนด์ผู้นี้ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีถึง 3 สมัย เธอเป็นผู้นำของนิวซีแลนด์ที่ได้รับการยกย่องว่า เป็นหญิงแกร่งผู้มีความสามารถในการนำพานิวซีแลนด์ก้าวไปเคียงข้างกับประชาคมโลกได้อย่างสง่างาม

ชีวิตในวัยเยาว์สู่แวดวงวิชาการ

เฮเลน คลากส์ เกิดในปี ค.ศ. 1950 เป็นลูกสาวคนโตจากสี่สาวพี่น้อง มารดาเป็นคุณครูโรงเรียนประถมและบิดาทำเกษตรกรรม เธอเข้าเรียนชั้นประถมที่โรงเรียนแอฟลัม ในโอ๊คแลนด์ เมื่อยังเป็นวัยรุ่นเธอประท้วงต่อต้านสงครามเวียดนาม และรณรงค์ต่อต้านการตั้งฐานกองทัพต่างชาติในนิวซีแลนด์ และจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยโอ๊คแลนด์ ด้วยปริญญาเกียรตินิยมด้านการเมืองและศิลปะ มีโอกาสได้ไปศึกษาต่อต่างประเทศด้วยทุนมหาวิทยาลัย และได้รับปริญญาโทและเอกด้านพฤติกรรมกรรมการเมืองชนบท

ต่อมาเธอได้ยึดอาชีพเป็นอาจารย์สอนเรื่องการเมืองที่มหาวิทยาลัยที่เธอจบการศึกษา ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1973 จนกระทั่งเมื่อเธอลงเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1981 เธอสมรสกับนายปีเตอร์ เดวิส นักสังคมวิทยา ใช้ชีวิตร่วมกัน 5 ปี ปัจจุบันเป็นศาสตราจารย์ประจำและหัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยโอ๊คแลนด์

เฮเลน คลากส์ มีความสนใจเป็นพิเศษด้านนโยบายสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในยามว่าง เธอยังชอบดูโอเปร่า อ่านหนังสือนิยาย และการเดินเขา

ก้าวสู่ถนนการเมือง

นับได้ว่าเฮเลน คลากส์ เคยทำงานแทบทุกชนิด และทุกระดับในพรรคแรงงานเลยที่เดียว เธอเคยเป็นสมาชิกของพรรคนิวซีแลนด์ระดับผู้บริหาร ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1978 - 1988 เคยเป็นประธานสมาชิกสหพันธ์แรงงานเยาวชน เลขาธิการสหพันธ์แรงงานหญิง และสมาชิกสหพันธ์ด้านนโยบาย

เธอยังเคยเป็นตัวแทนของพรรคแรงงานเข้าร่วมประชุมสังคมนิยมนานาชาติและสังคมนิยมนานาชาติด้านสตรี ในปี ค.ศ. 1976, 1978, 1983 และ 1986 และเป็นตัวแทนรัฐบาลในการประชุมระดับโลกด้านสตรี ที่ไนโรบี ในปี ค.ศ. 1985 และในปี ค.ศ. 1986 เธอได้รับรางวัลสันติภาพประจำปี จากมูลนิธิสันติภาพแห่งเดนมาร์ก จากการที่เธอทำงานส่งเสริมสันติภาพระหว่างประเทศและการลดการใช้อาวุธ

เมื่อได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของเมธาอัลเบิร์ต เธอได้ดำรงตำแหน่งหลากหลายในรัฐสภา ได้แก่ เป็นประธานคณะกรรมการด้านกิจการต่างประเทศและการป้องกัน ประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านการลดและการควบคุมอาวุธ ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีบริหารกระทรวงต่างๆ ได้แก่ กระทรวงการอนุรักษ์และกิจการภายในกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงานและรองนายกรัฐมนตรีในเวลาต่อมา

เธอเองไม่ใช่เพียงแต่เป็นฝ่ายรัฐบาลบริหารประเทศเท่านั้น แต่หากยังเป็นฝ่ายค้านตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอีกด้วย ในช่วงปี ค.ศ. 1990 เธอเคยเป็นรองผู้นำฝ่ายค้าน โฆษกฝ่ายค้านด้านสาธารณสุขและแรงงาน และเป็นผู้นำฝ่ายค้าน ในปี ค.ศ. 1993

เฮเลน คลากส์ (แถวแรก ที่สี่จากขวา) เมื่อครั้ง
ร่วมประชุมเอเปคที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ

ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 1999 เธอได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนิวซีแลนด์ และยังเป็นรัฐมนตรีกระทรวงศิลปะ วัฒนธรรม และยังคงดูแลเรื่องหน่วยข่าวกรองด้านความมั่นคงของนิวซีแลนด์ อีกด้วย รัฐบาลเธอได้สร้างสัมพันธที่ดีกับประเทศมหาอำนาจอย่างจีน ถึงขนาดที่อดีตประธานาธิบดี เจียง เจ๋อ หมิน กล่าวยกย่องว่า “เฮเลน คลากส์ เป็นสหายเก่า และเป็นผู้สานสัมพันธ์ประเทศจีนกับนิวซีแลนด์อย่างมากในเวลากว่าศตวรรษ” รัฐบาลเธอยังได้แสดงจุดยืนที่แน่วแน่ในการคัดค้านการส่งทหารไปบุกอิรัก ในปี ค.ศ. 2003 ซึ่งก่อให้เกิดความไม่พอใจของสหรัฐฯ คู่ค้าหลักของนิวซีแลนด์

เฮเลน คลากส์ ได้เดินทางเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการระหว่างวันที่ 19 - 20 เมษายน 2548 และมีการลงนามความตกลงทวิภาคี 4 ฉบับ ได้แก่ ความตกลงว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างไทย - นิวซีแลนด์ (CEP) ข้อตกลงโครงการตรวจลงตราทำงานและท่องเที่ยว (Working Holiday Scheme) ข้อตกลงด้านแรงงาน และข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อม

เธอจัดว่าเป็นผู้หญิงแกร่งอีกคนหนึ่ง ซึ่งผ่านประสบการณ์การทำงานด้านวิชาการ ตลอดจนทางด้านการเมือง การบริหารมาอย่างโชกโชนซึ่งเธอได้แสดงให้เห็นว่าโลกประจักษ์อย่างไม่ต้องเป็นที่สงสัยในผลงานการบริหารประเทศ จนได้รับความไว้วางใจจากประชาชนอย่างต่อเนื่อง เลือกเธอให้เป็นนายกรัฐมนตรี สมัยที่ 3 ติดต่อกัน

รัฐบาลสเปน สร้างประวัติศาสตร์ใหม่

รัฐบาลสเปน ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี ซาปาเทโร สร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้กับการเมืองของสเปน ด้วยการดำเนินนโยบายก้าวหน้า เริ่มจากการแต่งตั้งรัฐมนตรีหญิงครึ่งหนึ่งของคณะรัฐมนตรี และการสนับสนุนร่างกฎหมายแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว และร่างกฎหมายการทำแท้ง

นายโจเซฟ หลุยส์ ซาปาเทโร
นายกรัฐมนตรีของสเปนคนปัจจุบัน

มาเรีย เทเรซ่า เฟอานาเดส
รองนายกรัฐมนตรีของสเปน

นายโจเซฟ หลุยส์ ซาปาเทโร นายกรัฐมนตรีของสเปนคนปัจจุบัน สร้างความฮือฮาด้วยการแต่งตั้งรัฐมนตรีหญิงครึ่งหนึ่งในคณะของเขา คณะรัฐมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ ได้เข้าพิธีสาบานตนโดยรัฐมนตรี ถึง 16 คน เป็นผู้หญิง และหลังจากนั้นเพียงไม่กี่ชั่วโมง เขาได้บินออกนอกประเทศไปเยือน โมร็อกโค ปล່อยให้รองนายกฯ มาเรีย เทเรซ่า เฟอานาเดส รักษาการณ่นายกรัฐมนตรี การแต่งตั้งดังกล่าวถือเป็นสัญลักษณ์แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในระยะเวลาที่ 29 ปี ของสเปน ตั้งแต่สิ้นสุดการปกครองเผด็จการอนุรักษ์นิยมของนายพล ฟรานซิสโก ฟรังโก ยุคที่ผู้ชายสามารถตีภรรยาได้และการจับมือนีที่สาธารณะถือเป็นเรื่องผิดกฎหมาย

ก่อนหน้านี้ ประเทศในแถบสแกนดิเนเวียได้เป็นต้นแบบในการดำเนินนโยบายดังกล่าว เช่น สวีเดน และฟินแลนด์ เริ่มในปี ค.ศ. 1994 ที่สวีเดนโดยการนำของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยริเริ่มนโยบายการมีตัวแทนที่เท่ากันในรัฐบาล มุ่งหวังเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับสังคม และในปี ค.ศ. 2004 ประเทศฟินแลนด์ ได้กำหนดให้ผู้หญิงและผู้ชายอย่างละครึ่งดำรงตำแหน่งในรัฐบาล และประเทศสเปนก็เช่นเดียวกันที่ได้ยึดนโยบายดังกล่าว

มาเรีย เทเรซ่า เฟอานาเดส รองนายกฯ ของสเปน ผู้ซึ่งเป็นรองศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยบาเซโลนา และเป็นที่รู้จักในเรื่องความทุ่มเทต่อการทำงานและต่อองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานด้านสิทธิมนุษยชนของสตรี กล่าวว่า **“เรายังคงต้องเดินกันอีกไกล แต่การที่ให้ผู้หญิงดำรงตำแหน่งที่เมื่อก่อนเคยถือว่าต้องห้าม ถือได้ว่าเป็นก้าวที่สำคัญทีเดียว”**

เธอพร้อมกับรัฐมนตรีหญิงคนอื่นๆ ดำรงตำแหน่งในรัฐบาลคณะที่ 5 ของสเปน นับแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตย ในปลายทศวรรษที่ 70 พวกเขาเข้ารับตำแหน่งวันที่ 18 เมษายน 2547 หลังจากที่พรรคสังคมนิยมแรงงานชนะการเลือกตั้งเหนือพรรคฝ่ายขวา ของอดีตนายกฯ นายโจเซ มาเรีย อัสน่า การเลือกตั้งดังกล่าวมีขึ้น 3 วันหลังเหตุการณ์ระเบิดรถไฟที่กรุงแมดริด มีผู้เสียชีวิตกว่า 200 คน

นักสตรีนิยมผู้มีชื่อเสียงของสเปนคนหนึ่งกล่าวว่า “พวกเราต่อสู้เพื่อเรื่องดังกล่าวมาอย่างยาวนาน ... เราไม่ได้ต้องการเพียงแต่งตั้งผู้หญิงคนไหนก็ได้ แต่เราต้องการผู้หญิงที่คิดอย่างนักสตรีนิยม และใช้ตำแหน่งของพวกเขาในการต่อสู้เพื่อความเสมอภาคและความปรารถนาทั้งหลายที่พวกเรา ผู้หญิงชาวสเปนมี”

เมื่อเข้ารับตำแหน่ง รัฐบาลชุดนี้ไม่รอช้าที่จะสร้างผลงานตามที่ให้สัญญาไว้กับประชาชน เริ่มจากการผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงเรื่องเพศ ปัญหาเรื่องความรุนแรงถือว่าเป็นปัญหาที่เร่งด่วนของสเปน เนื่องจากสถิติการทำร้ายร่างกายทางเพศที่เก็บได้ในปี ค.ศ. 2003 โดยมีมูลนิธิการุรักษ์ผู้หญิงแห่งหนึ่งของสเปนสูงกว่า 10,000 กรณี ตามมาด้วยการผ่านกฎหมายอนุญาตให้บุคคลเพศเดียวกันแต่งงานกันได้ ซึ่งรวมถึงการอนุญาตให้คู่แต่งงานได้รับสิทธิตามที่คู่แต่งงานต่างเพศจะได้รับ เช่น การรับบุตรบุญธรรม สิทธิการถือครองมรดกของกลุ่มสมรส และเงินบำนาญ จากการสำรวจความคิดเห็น กว่าร้อยละ 60 ของประชาชนชาวสเปน เห็นด้วยกับกฎหมายดังกล่าว ในปัจจุบันมีเพียงประเทศเนเธอร์แลนด์ และเบลเยียมเท่านั้นที่มีผลบังคับใช้ทั่วประเทศ อนุญาตให้เพศเดียวกันแต่งงานกันได้

คู่วิดิตกว่า 30 ปีเข้าพิธีแต่งงานชาย - ชาย
คู่แรกของสเปน หลังการออกกฎหมายให้
เพศเดียวกันแต่งงานกันได้

ไม่เพียงเท่านั้น รัฐบาลยังผลักดันกฎหมายการทำแท้ง โดยให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงการทำแท้งที่ปลอดภัยได้สะดวกยิ่งขึ้น และยังสามารถเสนอให้ยกเลิกการเรียนภาคบังคับวิชาคริสต์ศาสนา และในขณะเดียวกัน ยังได้บรรจุวิชาศาสนาอิสลามเข้าในหลักสูตรมัธยมปลายด้วย รัฐบาลใหม่ของสเปนชุดนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นรัฐบาลสายสตรีนิยม ซึ่งผลงานได้สร้างความตื่นตัวและสร้างปรากฏการณ์ใหม่ให้กับประเทศอนุรักษ์นิยมอย่างสเปนเป็นอย่างมาก เป็นที่น่าจับตามองต่อไปว่า รัฐบาลนี้จะยังคงดำเนินนโยบายก้าวหน้า และจะเสนอนโยบายอะไรที่น่าสนใจต่อไป

ชีริน อิบาติ หญิงมุสลิมคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบลสันติภาพ ปี 2003

ชีริน อิบาติ ขณะเข้ารับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ
จากประธานกรรมการตัดสินรางวัลโนเบล

ชีริน อิบาติ ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพปี 2003 เธอเป็นนักกฎหมาย-เป็นนักบรรณรักษ์สิทธิมนุษยชนจากประเทศอิหร่าน และเป็นหญิงชาวมุสลิมคนแรกที่ได้รับรางวัลอันทรงเกียรตินี้

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชีริน อิบาติ เกิดที่เมือง ฮาเมเดน ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอิหร่าน ในครอบครัวมุสลิมที่เป็นนักวิชาการ บิดาของเธอเป็นหนึ่งในอาจารย์สอนวิชากฎหมายการค้าและการพาณิชย์ และมีผลงานเขียนหนังสือหลายเล่ม มารดาของเธอเป็นผู้เลี้ยงดูเธอและพี่น้องมาอย่างดี เธอมีพี่น้องอีก 3 คน ซึ่งล้วนได้รับการศึกษาที่ดี

เธอย้ายเข้ามาที่กรุงเตหะราน เมื่ออายุได้เพียงขวบเดียว และได้รับการศึกษามาเป็นลำดับ จนกระทั่งเธอสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเตหะราน ในปี ค.ศ. 1965 เธอสามารถจบปริญญาตรีได้ในเวลาเพียง 3 ปีครึ่ง ได้สอบเข้าทำงานในสำนักงานยุติธรรม และเป็นผู้พิพากษาในปี ค.ศ. 1969 ในขณะที่เดียวกันได้ศึกษาต่อจนได้รับปริญญาเอก เกียรตินิยม จากมหาวิทยาลัยเตหะรานในปี ค.ศ. 1971

คณะกรรมการพิจารณารางวัลโนเบลสาขาสันติภาพได้กล่าวยกย่องว่า **“เธอเป็นทั้งทนายความ ผู้พิพากษา อาจารย์ นักเขียน และนักบรรณรักษ์เรียกร้อง เธอเป็นผู้มีบุคลิกที่โดดเด่น พุดจาตรงไปตรงมา ทั้งในประเทศของเธอและต่างประเทศ เธอได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีจุดยืนที่ชัดเจน และเป็นอาจารย์ที่มีความเฉียบแหลม ถือเป็นบุคคลที่กล้าหาญ ไม่หวาดหวั่นต่อการข่มขู่ทำร้ายใดๆ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างแข็งขัน”**

เธอเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการเรียกร้องสิทธิมนุษยชน โดยที่เธอคิดว่าสังคมไม่ควรจะได้รับการยกย่องว่าเป็นสังคมที่เจริญ หากปราศจากซึ่งการเคารพต่อสิทธิสตรีและเด็ก เธอยังเป็นผู้ที่รณรงค์อย่างต่อเนื่องในเรื่องการไม่ใช้ความรุนแรง ในความคิดเห็นของเธอ เธอคิดว่าการใช้อำนาจทางการเมืองในชุมชนควรจะทำผ่านการเลือกตั้งเท่านั้น และเธอเป็นมุสลิม ที่เห็นว่า ไม่มีความขัดแย้งระหว่างอิสลามและสิทธิมนุษยชน

เธอกว่าหลังจากทราบข่าวการได้รับรางวัล ว่า “รางวัลนี้ไม่ใช่ของดิฉันคนเดียว แต่เป็นของคนทำงานเพื่อสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยทุกคนในอิหร่าน... มันไม่มีความขัดแย้งระหว่างอิสลามและสิทธิมนุษยชน ดังนั้นฝ่ายศาสนาควรจะยินดีกับรางวัลนี้ เพราะการได้รับรางวัลนี้แสดงให้เห็นว่าคุณสามารถเป็นมุสลิม และในขณะที่เดียวกันก็สามารถมีสิทธิมนุษยชน” นอกจากนี้เธอยังเรียกร้องให้รัฐบาลอิหร่านปล่อยตัวผู้ที่ถูกคุมขังเนื่องจากแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเป็นอิสระ

การต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน

เธอดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหญิงคนแรกของอิหร่านในช่วงที่ราชวงศ์ของอิหร่านกำลังเสื่อมอำนาจและถูกโค่นล้มในเวลาต่อมาโดยกลุ่มปฏิวัติอิสลามในปี ค.ศ. 1979 เนื่องจากกลุ่มดังกล่าว ไม่อนุญาตให้ผู้หญิงเป็นผู้พิพากษาได้ เธอและผู้พิพากษาหญิงคนอื่น จึงถูกปรับให้ไปทำงานด้านธุรการ เธอทนความอยุติธรรมไม่ได้ จึงยื่นขอลาออกมาเปิดสำนักงานทนายความของตนเอง และที่นี้เองที่เธอใช้เป็นที่ตั้งในการต่อสู้เรียกร้อง สิทธิมนุษยชน เหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงสิทธิของเด็กเร่ร่อน

เธอได้เขียนหนังสือไว้มากมายส่วนมากมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายอาญา กฎหมายเรื่องการแพทย์ สิทธิของผู้ย้ายถิ่น สิทธิสตรี สิทธิเด็กและแรงงานเด็ก ผลงานของเธอได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษเผยแพร่ไปทั่วโลก มีเนื้อหาที่สร้างขวัญและกำลังใจ จนขนาดที่อดีตประธานาธิบดีสหรัฐฯ และเป็นเจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ 2002 นายจิมมี่ คาร์เตอร์ ได้กล่าวถึงงานเขียนของอิบาดิ ว่า **“เป็นแรงบันดาลใจแก่ประชาชนชาวอิหร่านและผู้คนทั่วโลก”** อิบาดิ เป็นชาวมุสลิมคนที่ 3 ที่ได้รับรางวัลนี้ นายยัสเซอร์ อาราฟัต ได้รับในปี ค.ศ. 1994 พร้อมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศในขณะนั้น นายชิมอน เพเรส และนายกรัฐมนตรีอิสราเอล รูบิน และในปี ค.ศ.1978 ประธานาธิบดีของอียิป นายอัสลา ซาเดท ได้รับรางวัลร่วมกับนายกรัฐมนตรีอิสราเอล เมนาхим บีกี ในเรื่องการเจรจาสันติภาพระหว่างทั้งสองประเทศ โดยอดีตประธานาธิบดี รูบินและ ซาเดท ทั้งสองคนถูกลอบสังหารหลังจากได้รับรางวัลดังกล่าว

ภาพข่าวของ Shirin Ebadati ปรากฏบนหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ชื่อดังทั่วโลก

หลังจากการประกาศชื่อ Shirin Ebadati เป็นผู้ได้รับรางวัล ทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ไปทั่วโลก แต่เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ นายโคฟี อานัน ได้มีหนังสือแสดงความยินดีกับเธอ และกล่าวยกย่องว่า “งานของเธอเป็นตัวอย่างที่ดีของหลักการที่องค์การสหประชาชาติยึดมั่น และรางวัลนี้ควรจะสร้างแรงบันดาลใจทั้งแก่ผู้หญิงและผู้ชาย ผู้ที่เป็นมุสลิมและผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม รวมทั้งนักเรียกร้องสิทธิมนุษยชนทั่วโลก”

ในปัจจุบันเธอแต่งงาน สามีเธอเป็นวิศวกรไฟฟ้า มีลูกสาว 2 คน คนโตอายุ 23 ปี กำลังศึกษาปริญญาเอกด้านโทรคมนาคมที่มหาวิทยาลัยแมคกิล ประเทศแคนาดา ลูกสาวคนเล็กอายุ 20 ปีกำลังศึกษาด้านกฎหมาย อยู่ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยเตฮราน

วังการี มาไท นักต่อสู้สตรีชาวเคนยา

วังการี มาไท สตรีชาวเคนยาเจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพประจำปี 2004 มีผลงานที่โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ จากการรณรงค์ทางการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในแอฟริกา แต่เธอก้าวขึ้นมาเป็นบุคคลสำคัญซึ่งผู้คนกล่าวขวัญถึง ก็ด้วยการต่อสู้เพื่อ “ผู้หญิงยากไร้” ในแอฟริกา

ประวัติการศึกษาและประวัติการทำงาน

มาไท จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านชีววิทยาจาก Mount St. Scholastica College ปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยฟิสเบอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา และหลังจากกลับมาประเทศเคนยา ทำงานที่สถาบันการวิจัยสัตวแพทย์ที่มหาวิทยาลัยไนโรบี และในที่สุดสามารถจบปริญญาเอกด้านกายวิภาคศาสตร์จากมหาวิทยาลัยไนโรบีได้

เธอได้ทำงานและเลื่อนขั้นตามสายงานวิชาการจนกระทั่งได้รับตำแหน่งเป็นคณบดีคณะสัตวแพทย์ศาสตร์ เธอถือเป็นผู้หญิงคนแรกที่ยังดำรงตำแหน่งคณบดีในมหาวิทยาลัยนั้น ต่อมาเมื่อสามีเธอลงเลือกตั้งในช่วงปี ค.ศ.1970 มาไทได้มีโอกาสร่วมในจัดการงานเกี่ยวกับคนยากจน และงานนี้ได้กลายมาเป็นองค์กร รากหญ้าระดับชาติ ซึ่งจัดทำงานและในขณะเดียวกันได้ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมด้วยโครงการดังกล่าวถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า มาไทได้ทำงานอย่างต่อเนื่องกับขบวนการแนวพฤษสีเขียว (The Green Belt Movement) ซึ่งทำงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและผู้หญิง

เธอเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสภาภาคของประเทศเคนยา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ มากมาย ได้แก่ รัฐมนตรีช่วยกระทรวงสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่า, เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเทศเคนยา. เป็นสมาชิกในคณะกรรมการ Global Governance ประจำ สหประชาชาติ, เป็นผู้ก่อตั้งและผู้ประสานงาน The Green Belt Movement, เป็นสมาชิกก่อตั้ง GROOTS International, เป็นคณะกรรมการองค์กรผู้หญิงกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม (Women and Environment Development Organization - WEDO), คณะกรรมการ Green Cross International, คณะกรรมการ Environment Liaison Center International ของประเทศเคนยา, คณะกรรมการ the Worldwide Network of Women in Environmental Work ของประเทศสหรัฐอเมริกา

มาไทเมื่อครั้งรับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ปี 2004

มาไท ไม่เพียงแต่เป็นสตรีแอฟริกาคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ แต่เธอยังเป็นสตรีชาวแอฟริกันคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพนี้ นับตั้งแต่มีการมอบรางวัลโนเบลมา รางวัลโนเบลถือเป็นรางวัลอันทรงเกียรติระดับนานาชาติ ที่เริ่มมอบให้ผู้ประกอบคุณงามความดีตั้งแต่ปี ค.ศ.1901 เป็นต้นมา โดยแบ่งรางวัลออกเป็น 6 สาขา คือ **สันติภาพ-วรรณคดี-ฟิสิกส์-เคมี-การแพทย์-เศรษฐศาสตร์** โดยผู้ได้รับรางวัลจะได้รับเงินจำนวนประมาณ 10 ล้านโครนอร์สวีเดน (ประมาณ 1.3 ล้านเหรียญดอลลาร์) ซึ่งพระราชอาชิตีแห่งสวีเดนจะทรงพระราชทานรางวัลแก่ผู้ได้รับรางวัลด้วยพระองค์เอง ทุกวันที่ 10 ธันวาคมของทุกปี

โดยในอดีตมีผู้ได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ จากทวีปแอฟริกา ได้แก่

ปี ค.ศ. 2001	โคฟี อานัน	ประเทศกานา
ปี ค.ศ. 1993	เนลสัน เมเดลลา	ประเทศแอฟริกาใต้
ปี ค.ศ. 1984	เดสมอน ตูตู	ประเทศแอฟริกาใต้
ปี ค.ศ. 1960	อัลเบิร์ต จอร์น ลูตูลิ	ประเทศแอฟริกาใต้

มาไท เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพประจำปี 2004 นี้ มีประวัติการทำงานและการต่อสู้เพื่อผู้หญิงและสิ่งแวดล้อมมาอย่างยาวนาน ผลงานที่โดดเด่นได้แก่ ในปี ค.ศ. 1977 มาไทได้ริเริ่มจัดตั้งกลุ่ม “Green Belt Movement” (ขบวนการแนวพฤษสีเขียว) ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นสตรี ขบวนการนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสกัดกั้นลดทอนความหายนะอันเกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า และการปล่อยยให้ที่ดินแห้งแล้งกลายเป็นทะเลทราย

ความปรารถนาของเธอคือ จะต้องปลูกต้นไม้ให้เพียงพอแก่การนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงโดยไม่ทำลายระบบนิเวศน์ และต้องต่อสู้กับภาวะผิวดินถูกกัดเซาะพังทลาย การรณรงค์ของเธอที่ปลุกกระดม ผู้หญิงยากไร้มาช่วยกันปลูกต้นไม้ได้ประมาณ 30 ล้านต้น เป็นสิ่งที่ประเทศอื่น ๆ พากันเอาอย่างแล้วขบวนการแนวพฤษสีเขียวก็เดินทางต่อไปสู่การรณรงค์ในเรื่องการศึกษา โภชนาการ ตลอดจนประเด็นปัญหาที่สำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรี

ในปลายทศวรรษ 1980 **มาไท** ได้รับความสนใจจากนานาชาติเมื่อประธานาธิบดีของเคนยาให้การสนับสนุนการพัฒนาโครงการบ้านและตึกหูกซึ่งจะก่อสร้างขึ้นกลางสวนสาธารณะอูฐู สวนสาธารณะสำคัญที่สุดกลางเมืองหลวงของเคนยา และมาไทประท้วงต่อต้านการกระทำดังกล่าว และถูกจับหลายครั้งโดยรัฐบาลของประธานาธิบดี Danial arap Moi ของเคนยา แต่แม้กระนั้นโครงการดังกล่าวต้องถูกระงับไป

ระยะหลังๆ มาไท เธอเริ่มหันไปเป็นผู้นำรณรงค์การต่อสู้ในประเด็นต่างๆ ทางด้านสังคมมากขึ้น ในปี ค.ศ.1997 มาไทสมัครลงแข่งขันในตำแหน่งประธานาธิบดีของประเทศเคนยา แต่ต้องพลาดหวังไป ในปี ค.ศ. 2002 มาไท ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยได้คะแนนเสียงถึงร้อยละ 98 และในปี ค.ศ. 2003 ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่า จากประธานาธิบดี Mwai Kibabi

คณะกรรมการพิจารณารางวัลโนเบลสาขาสันติภาพยกย่องเธอในการ **“ใช้วิธีการมองแบบภาพรวม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งครอบคลุมไปถึงประชาธิปไตยสิทธิมนุษยชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิสตรี”** เธอเป็นผู้ที่มีมุมมองแบบเห็นโลกทั้งโลกและลงมือทำในภูมิลำเนาของตนเอง

มาไท ปัจจุบันมีลูก 3 คน หย่าขาดกับสามีในช่วงปี ค.ศ. 1980 โดยอดีตสามีของมาไทให้ข้อคิดเห็นว่า **“มาไทเป็นคนที่มีการศึกษามากเกินไป เข้มแข็งเกินไป ประสบความสำเร็จมากเกินไป หยิ่งยโสเกินไป และยากเกินกว่าจะควบคุม”**

แองเจลา แมร์เคิล หญิงเหล็กแห่งแดนอินทรีเหล็ก

แองเจลา แมร์เคิล แห่งพรรคสหภาพคริสเตียน เดโมแครต เธอเป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรก ของประวัติศาสตร์การเมืองเยอรมัน ที่ชนะการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2548 อย่างฉิวเฉียด เธอเป็นผู้นำหญิงที่มีความโดดเด่น ถึงขนาดที่สื่อมวลชนอังกฤษ ชานานนามให้เธอเป็น “หญิงเหล็ก” เทียบเคียงกับ อดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษ มากาเร็ต แทชเชอร์

แองเจลา แมร์เคิล ผู้นี้ไม่เพียงเป็นนายกฯ สตรีคนแรกของเยอรมนีเท่านั้น ทว่า เธอยังเป็นผู้หญิง คนแรกที่ครองตำแหน่งผู้นำประเทศสำคัญของยุโรปในรอบกว่าทศวรรษ นับตั้งแต่เอดิท แครสซง ขึ้นนั่งเก้าอี้ นายกฯ ฝรั่งเศส เป็นระยะเวลาเพียงสั้นๆ เมื่อช่วงต้นทศวรรษ 1990

จากนักวิทยาศาสตร์ สู่นนสายการเมือง

แองเจลา แมร์เคิล หรือ “แองจี้” วัย 51 ปี เกิดเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 1954 ที่เมืองฮัมบูร์ก และเป็นบุตรสาวบาทหลวงนิกายโปรเตสแตนต์จากดินแดนคอมมิวนิสต์เยอรมันตะวันออก เธอเติบโตในชนบท ไปทางเหนือของกรุงเบอร์ลิน ในระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ จบการศึกษาปริญญาเอกด้านฟิสิกส์ และ ทำงานที่ Quantum Chemistry

ในปี ค.ศ. 1989 เธอมีส่วนร่วมในขบวนการสร้างประชาธิปไตย หลังจากการล่มสลายของกำแพงเบอร์ลิน หลังจากนั้น เธอได้เริ่มต้นดำรงตำแหน่งทางการเมือง จากการเป็นรองโฆษก ต่อมาในการเลือกตั้ง ปี ค.ศ. 1990 ได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสตรีและเยาวชน ภายใต้รัฐบาลของนายเฮล มุกโคล์ และในปี ค.ศ. 1994 ได้ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นตำแหน่งที่ทำให้เธอมีชื่อเสียงในทางการเมืองมากขึ้น

เธอสามารถพูดภาษาอังกฤษ ได้อย่างดี และเป็นผู้ที่ไม่ให้ความสำคัญกับความสวยความงามนัก เธอกล่าวว่า **“ผู้ที่มีสิ่งใดจะพูด ไม่จำเป็นต้องพึ่งการแต่งหน้า”** ปัจจุบันแต่งงานครั้งที่สองกับนายโจเซม ซอเออร์

แองจี้ ได้รับการชานานนาม “หญิงเหล็ก” เช่นเดียวกับอดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษ มากาเร็ต แทชเชอร์ ทั้งนี้ เพราะทั้งสองเป็นนักการเมืองผู้หญิงจากพรรคอนุรักษ์นิยมฝ่ายขวา และยังเป็นอดีตนักวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตามยังมีหลายฝ่ายที่เห็นว่า แองจี้ แทชเชอร์จะไม่มี ความคล้ายคลึงกับนางมากาเร็ต แทชเชอร์เลย

ในฐานะผู้นำของพรรค CDU เธอถือว่าเป็นหญิงชาวเยอรมันตะวันออก ผู้นับถือโปรเตสแตนต์คนแรกที่สามารถดำรงตำแหน่งผู้นำพรรคได้ ซึ่งแต่เดิมถูกยึดครองโดยผู้ชายเยอรมันตะวันตกผู้นับถือแคทอลิก เหตุผลที่เธอสามารถชนะใจประชาชนก็ถือเป็นคนติดดินและใกล้ชิดกับกลุ่มรากหญ้า อีกทั้งเป็นนักประสาสนิยมที่ค่อนข้างเยียมส่วนหนึ่งอาจเพราะเป็นนักวิทยาศาสตร์ ทำให้เธอมองปัญหาอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ และด้วยมุมมองที่ต่างออกไป

ในทางการเมืองแล้ว เธอเน้นเรื่องประเด็นสังคม เช่น เรื่องการทำแท้ง สิทธิทางกฎหมายสำหรับคู่รักเพศเดียวกัน และเธอยังสนับสนุนการปฏิรูปเรื่องเศรษฐกิจของเยอรมันและระบบสังคม เธอถือว่าเป็น พวกที่ให้การสนับสนุนเศรษฐกิจเสรี มากกว่านโยบายของพรรคของเธอ นอกจากนี้เธอยังให้การสนับสนุนการเปลี่ยนกฎหมายแรงงาน โดยอนุญาตให้เพิ่มชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ โดยให้เหตุผลว่ากฎหมายปัจจุบันบริษัทต่างๆ ไม่สามารถควบคุมค่าจ้างแรงงานได้ในเวลาที่ธุรกิจขยายตัวช้าลง

เธอเชื่อว่าควรมีการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างเยอรมันและสหรัฐอเมริกา ในช่วงฤดูใบไม้ผลิ ปี ค.ศ. 2003 เธอได้ออกมาให้การสนับสนุนบุกอิรักของสหรัฐอเมริกา พร้อมกล่าวว่า มันเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่งผลทำให้เธอถูกวิพากษ์วิจารณ์ ว่าเป็นพวกผู้ช่วยเหลืออเมริกัน เธอยังต่อต้านการรับตุรกีเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป หรือ EU โดยสนับสนุนการสร้างความร่วมมือพิเศษระหว่างกันแทน ซึ่งเป็นความเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับประชาชนชาวเยอรมันส่วนใหญ่ ที่เกรงว่าจะเกิดการอพยพของชาวตุรกีมาในเยอรมันและจะเกิดอิทธิพลอิสลามใน EU มากเกินไป

ในฐานะผู้นำหญิงคนแรกของประเทศเยอรมนี ภารกิจอันดับแรกที่ **แมร์เคิล** ต้องเร่งแก้ไขหลังเข้ารับตำแหน่งผู้นำคนใหม่ คือ การฟื้นฟูความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศ หลังเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจถดถอย และจำนวนผู้ว่างงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงเป็นที่น่าจับตามองต่อไปว่าเธอจะมึนโยบายใน ด้านเศรษฐกิจสังคม และต่างประเทศ อย่างไร และเธอจะมึนโยบายก้าวหน้ามากแค่ไหน แตกต่างจากผู้นำเดิมอย่างไร และเสียงสนับสนุนของเธอจะมั่นคงทำให้เธอสามารถนำพาเยอรมนีไปสู่ทิศทางที่ต้องการได้หรือไม่

ความก้าวหน้าและสถานการณ์เด่นของสตรีในประเทศ

ดร.ชนม์ชนก วีรวรรณ

ประธานสหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจ และวิชาชีพสากล

ดร. ชนม์ชนก วีรวรรณ เป็นสตรีไทยคนแรกที่ได้รับเกียรติให้ดำรงตำแหน่งประธานสหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพสากล (BPW International) คนที่ 21 ในการประชุมคองเกรส ณ เมืองลูเซิร์น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ด้วยวัย 42 ปี เธอเป็นผู้หญิงจากเอเชียคนแรกในรอบ 75 ปี ทั้งยังเป็นประธานที่มีอายุน้อยที่สุดของ The federation of Business and Professional Women 'Association หรือ BPW ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสมาชิกกว่า 40,000 คน จากกว่า 90 ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้เธอยังรับตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาขององค์การสหประชาชาติด้วย

ดร. ชนม์ชนก จบปริญญาตรีวิทยาการคอมพิวเตอร์จาก University of South Carolina ประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2526 ปริญญาโทและปริญญาเอกสาขาเดียวกันในปี พ.ศ. 2528 และ ปี พ.ศ. 2537 จาก Purdue University ประเทศเดียวกัน ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการงาน e-Marketing and Web Service ธนาคารเอเชีย จำกัด (มหาชน)

ผลงานเด่นระดับต่างประเทศ

เธอเป็นผู้ประสานงานของ BPW International ในระดับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ผู้แทนในสหประชาชาติของสมาสตรีแห่งประเทศไทย ประธานคณะกรรมการสหประชาชาติ รองประธานสากลคนที่ 1 ของ "ปีพีดับเบิลยู" และเป็นผู้ริเริ่มแข่งขัน BPW International Competition "Beyond 2000 : Helping Women Help Themselves" ซึ่งสามารถช่วยเหลือสตรีกว่า 45,000 คน ให้ช่วยตนเองได้ โดยการเพิ่มศักยภาพฝีมือ แนวทาง และความรู้ให้หาเลี้ยงชีพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 - 2548

เธอเคยประสบความสำเร็จในการลอบบี้กลุ่ม G77 and China ในการประชุมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยสถานภาพสตรี (CSW) ครั้งที่ 46 ในปี พ.ศ. 2545 ให้เห็นพ้องกับประเด็นที่ NGO ในภูมิภาค

เอเชียแปซิฟิกเสนอเพื่อลดปัญหาความยากจนที่กระทบต่อผู้หญิง เคยรับรางวัล Jennifer Cox สำหรับการ
แสดงผลงานยอดเยี่ยมของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกระหว่าง ปี พ.ศ. 2542 - 2545 จาก BPW เมื่อตุลาคม
พ.ศ. 2545

ผลงานระดับประเทศ

เธอเคยเป็นอาจารย์สอนพิเศษด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยมหิดล และ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นหัวหน้าหน่วยปฏิบัติการเทคโนโลยีซอฟต์แวร์ และหัวหน้าหน่วยปฏิบัติ
การวิจัยและพัฒนาวิศวกรรมภาษาและซอฟต์แวร์ เนคเทค ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในช่วงเวลา
กว่า 3 ปีที่ ดร. ชนม์ชนก เข้ารับตำแหน่งประธานนักธุรกิจสากลโลก เธอมีความตั้งใจว่าจะปรับเป้าหมายและ
ปรับปรุงรูปแบบองค์กรบริการต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพ โดยมี
วัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาศักยภาพสตรีในการทำงานทุกระดับ มุ่งเน้นการเพิ่มบทบาทสตรีในการส่งเสริมเศรษฐกิจ
และส่งเสริมให้ก้าวสู่ตำแหน่งผู้บริหารที่มีอำนาจในการตัดสินใจในวงต่างๆ โดยการเสริมสร้างศักยภาพของ
สตรีและส่งเสริมทางด้านนโยบาย

เธอกำลังถึงโครงการในอนาคตว่า การพัฒนาศักยภาพของสตรีจะไม่จำกัด หรือเน้นแต่ผู้หญิง
ในระดับรากหญ้าเหมือนแต่ก่อน ทว่าจะเริ่มหันมาพัฒนาสตรีนักธุรกิจที่อาจจะเพิ่งเข้าสู่ช่วงเริ่มต้น อีกทั้งบรรดา
สตรีนักธุรกิจรุ่นเก่าๆ ที่มากด้วยประสบการณ์ในองค์กร ซึ่งน่าจะสามารทำให้คำแนะนำและช่วยเหลือคนรุ่นหลัง
ให้พัฒนาเพื่อประสบความสำเร็จได้เร็วขึ้น ดังนั้นจึงต้องการเบนเข็มทิศขององค์กรให้มาพัฒนา โดยให้ความสำคัญ
สำคัญกับการพัฒนาผู้หญิงที่เป็นนักธุรกิจและวิชาชีพ ให้ก้าวหน้าในธุรกิจและวิชาชีพของตัวเองให้ไปสู่ในตำแหน่ง
ของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจได้มากขึ้น หรือเรียกว่า **“การพัฒนาผู้นำ”**

เธอยังกล่าวต่ออีกว่า กว่า 75 ปีที่สหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพสากล (BPW International)
ถูกก่อตั้งขึ้นมา ที่ผ่านมามองเห็นว่าการเรียกร้องของผู้หญิงสมัยก่อนส่วนใหญ่มักต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิสตรี
แต่ที่สำคัญอยู่ตรงผู้หญิงต้องใช้สิทธิของตัวเองให้เป็น แต่ทุกวันนี้แม้มีสิทธิแล้วแต่ความเสมอภาคไม่เกิด
ซึ่งมาจากหลายๆ เหตุผลประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดจากสังคม หรือขึ้นอยู่กับตัวผู้หญิงก็ยังไม่ใช้สิทธิ
ของตนเท่าที่ควร อาทิ การเข้าสู่เวทีการเมืองหรือการก้าวสู่ระดับผู้บริหารของผู้หญิงที่ในปัจจุบันมีน้อยมาก บาง
ส่วนอาจมีผลมาจากนโยบายขององค์กรที่ทำให้ผู้หญิงเป็นผู้บริหารไม่ได้ อีกปัจจัยสำคัญยังขึ้นกับ
ตัวผู้หญิงเองด้วย เนื่องจากผู้หญิงมักจะมองว่าความสำเร็จสูงสุดในชีวิต ไม่ใช่แค่เพียงความสำเร็จของหน้าที่
การงานหากแต่หมายรวมถึงครอบครัวต้องมีความสุขควบคู่ไปด้วย ขณะที่ผู้ชายจะเน้นด้านการทำงาน
มากกว่าครอบครัว

ดังนั้น เป้าหมายที่วางไว้ในการที่จะยกระดับสถานภาพสตรีให้สูงขึ้นนั้น ผู้หญิงจำเป็นต้องแสดงศักยภาพ
จุดยืน รู้จัก พัฒนาความสามารถให้เท่าเทียมผู้ชาย มีความพร้อมในทุกด้าน มีชีวิตสมดุลทั้งด้านการงานและ
ครอบครัว ใช้โอกาสในการแสดงองค์ความรู้ในวิชาชีพในเวลาที่เหมาะสม และขณะเดียวกันยังต้องก้าวไปสู่
ความเสมอภาคในการดำรงตำแหน่งผู้มีอำนาจในการตัดสินใจได้ด้วย

นักรุกกิจสตรีดีเด่นของโลก

สุภาพรณ พิชัยรณรงค์สงคราม และปราณี เผอญุโชค คว่ารางวัลนักรุกกิจสตรีดีเด่นของโลกประจำปี 2005 The Leading Women Entrepreneurs of the World นับเป็นรายชื่อที่ 7 และ 8 ของไทย

ดร. ปราณี เผอญุโชค เป็นประธานกรรมการบริหารกลุ่มบริษัทไทยรุ่งยูเนี่ยนคาร์ จำกัด (มหาชน) เธอจัดเป็นนักรุกกิจหญิงแกร่งที่ช่วยสามีทำธุรกิจด้านยานยนต์จนประสบความสำเร็จจากบริษัทตัวแทนจำหน่ายรถยนต์อีซูซุแห่งแรกของเมืองไทย ต่อมาได้เป็นเจ้าของธุรกิจยานยนต์ด้วยการตั้งโรงงานดัดแปลงชิ้นส่วนประกอบรถกระบะ จนกลายเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมรถยนต์รายใหญ่ของประเทศ มีบริษัทในเครือที่ต้องดูแลรับผิดชอบอีกว่า 10 บริษัท ทั้งนี้เพราะเธอใช้หลักการบริหารงานบุคคล ด้วยการให้ความรักกับพนักงานทุกคนเหมือนลูกหลาน ญาติพี่น้อง จนนำพาธุรกิจ ก้าวไกล มีผลประกอบการเป็นเยี่ยม

สุภาพรณ พิชัยรณรงค์สงคราม

สุภาพรณ พิชัยรณรงค์สงคราม วัย 61 ปี เป็นทายาทรุ่นที่ 3 ของบริษัท สุภัตรา จำกัด เป็นบุตรสาวคนโต จบปริญญาตรีที่ American University สหรัฐอเมริกา ปริญญาโท สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเริ่มต้นทำธุรกิจเรือข้ามฟากและเรือดำนเมื่ออายุ 20 ปี หลังจากเรียนจบจากสหรัฐอเมริกา

บริษัท สุภัทรา จำกัด ก่อตั้งโดย คุณหญิงสุภัทรา สิงหลกะ เริ่มต้นจาก เรือข้ามฟากโบราณ 3 - 4 ลำ เมื่อปี พ.ศ. 2547 และจากเรือข้ามฟากได้ขยายเป็นเรือด่วนวิ่งรับส่งผู้โดยสารริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 ช่วงเริ่มต้นประสบปัญหาหนัก คุณหญิงและบุตรสาวคนโต สุภาพรณ ได้ช่วยกันแก้ปัญหาภาวะขาดทุน และหารายได้เสริมโดยเพิ่มเรือด่วนพิเศษ จัดเรือทัวร์ท่องเที่ยว ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากช่วยฟื้นฟูบริษัทฯ ให้มีฐานะปีกแผ่นจนมาถึงปัจจุบัน หลังจากธุรกิจมั่นคงคุณหญิงสุภัทรา ได้ปลดระวางและมอบให้ สุภาพรณ บริหารกิจการทั้งหมด ซึ่งเธอก็ได้บริหารกิจการในเครือจนก้าวหน้ามาตามลำดับ แถมยังขยายกิจการแตกหน่ออีกหลายแขนง อาทิ ธุรกิจเรียลเอสเตทให้เช่าอาคาร ร้านอาหารริมแม่น้ำเจ้าพระยา ฯลฯ ทั้งหมดนี้สร้างรายได้กว่า 5 ล้านบาทต่อปี

ปัจจุบัน สุภาพรณ ก็ได้วางมือตัวเองเช่นกัน โดยมอบให้ น.ท. ทินกร รักวาทิน นายทหารเรือหนุ่ม และนักเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ 21 ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเดินเรือรับหน้าที่กุมบังเหียนกิจการทั้งหมดแทน ในตำแหน่ง กก. ผจก. บ. เรือด่วนเจ้าพระยา

4 จอมพลังสาวไทย

4 จอมพลังสาวไทย (จากซ้ายไปขวา) วันดี คำเอี่ยม ปวีณา ทองสุก, อุดมพร พลศักดิ์ และอารีย์ วัชรูดาว จอมเหรียญรางวัลโอลิมปิกโซล ในงานเลี้ยงฉลองชัย

ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก “เอเธนส์เกมส์ 2004” ซึ่งถือว่าเป็นจุดสูงสุดที่สุดของนักกีฬา และเป็นประวัติศาสตร์ที่นักกีฬาสตรีได้นำเหรียญทองโอลิมปิกกลับมาสู่ประเทศไทยมากที่สุดเป็นประวัติศาสตร์

ปวีณา ทองสุก ครัวเหรียญทองยกน้ำหนักหญิงรุ่นน้ำหนัก 75 กก. ทำลายสถิติโอลิมปิกในท่าคลีนแอนด์เจิร์ก

- ชื่อ-สกุล** ปวีณา ทองสุก
บิดา-มารดาชื่อ นายนิรันดร์-นางสุกรี ทองสุก
ยกน้ำหนัก เหรียญทองยกน้ำหนักหญิง รุ่น 75 กิโลกรัม
วันเกิด 18 เมษายน 2522
สถานที่เกิด จังหวัดสุรินทร์

ประวัตินักกีฬา “ไก่” เริ่มหัดเล่นยกน้ำหนักตั้งแต่อายุ 14 ปี สมัยที่เรียนอยู่โรงเรียน ศรีชรภูมิพิสัย จ.สุรินทร์ มีโอกาสแข่งขันหนแรกในยกน้ำหนักชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2536 และ ถูกเรียกเข้าสู่ทีมชาติในการแข่งขันซีเกมส์ครั้งที่ 19 ที่ประเทศอินโดนีเซียปี พ.ศ. 2540 ผลงานล่าสุดจากการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 14 ที่เมืองปูซาน ประเทศเกาหลีใต้ ได้เหรียญเงินรุ่น 69 กิโลกรัมผ่านการแข่งขัน ระดับโอลิมปิกเกมส์มาแล้ว 1 ครั้ง และครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 ลงแข่งในรุ่น 75 กิโลกรัมหญิง ถือว่าเป็นความหวังที่สูงคนหนึ่ง

นางสาวอารีย์ วิรัชถาวร นักกีฬายกน้ำหนักหญิง
เจ้าของเหรียญทองแดงโอลิมปิก

ชื่อ-สกุล อารีย์ วิรัชถาวร

ยกน้ำหนัก เหรียญทองแดงยกน้ำหนักหญิง รุ่น 48 กิโลกรัม

วันเกิด 26 กุมภาพันธ์ 2523

สถานที่เกิด กาญจนบุรี

ประวัตินักกีฬา “อารีย์” ผ่านการแข่งขันระดับทีมชาติครั้งแรกในการแข่งขันซีเกมส์ครั้งที่ 21 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียยังไม่ประสบความสำเร็จ และการแข่งขันซีเกมส์ครั้งที่ 22 ที่ประเทศเวียดนาม ครั้งล่าสุดนี้ ได้เหรียญเงินในรุ่น 48 กิโลกรัมหญิงส่วนเอเชียเกมส์ผ่านมาแล้ว 1 ครั้ง คือ ที่เมืองปูซาน ประเทศเกาหลีใต้ เมื่อปี พ.ศ. 2545 ที่ผ่านมา ไม่ประสบความสำเร็จผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกเกมส์ หนนี้เป็นครั้งแรก จะลงแข่งในรุ่น 48 กิโลกรัมหญิง

วันดี คำเอี่ยม เจ้าของเหรียญทองแดง
ยกน้ำหนักหญิง รุ่น 58 กก.

ชื่อ-สกุล วันดี คำเอี่ยม

ยกน้ำหนัก เหรียญทองแดงยกน้ำหนักหญิง รุ่น 58 กิโลกรัม

วันเกิด 18 มกราคม 2525

ชาวจังหวัด ศรีสะเกษ

ประวัตินักกีฬา ติดทีมชาติครั้งแรกในการแข่งขันซีเกมส์ครั้งที่ 21 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

ได้ร่วมในการแข่งขันซีเกมส์ครั้งล่าสุด ครั้งที่ 22 ที่ประเทศเวียดนาม ปี พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมา แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จในเกมส์ระดับนี้ ส่วนระดับเอเชียนเกมส์ ผ่านการแข่งขันครั้งที่ 14 ปี พ.ศ. 2545 ที่เมืองปูซาน ประเทศเกาหลีใต้ ได้เหรียญเงิน ในรุ่น 58 กิโลกรัมหญิงและเข้าร่วมโอลิมปิกเกมส์หนนี้เป็นครั้งแรก ด้วยการลงแข่งในรุ่น 58 กิโลกรัมหญิง

อุดมพร พลศักดิ์

อุดมพร พลศักดิ์ นักกีฬา ยกน้ำหนักทีมชาติไทยได้เหรียญทองโอลิมปิก ในการแข่งขันยกน้ำหนัก รุ่นไม่เกิน 53 กก. โดยยกในท่าสแนชได้ 97.5 กก. ท่าคลีนแอนด์เจอร์กได้ 125 กก. รวม 225.5 กก. ทำลายสถิติโอลิมปิกในท่าคลีนแอนด์เจอร์กของประเภทนี้ด้วย

ชื่อ-สกุล	อุดมพร พลศักดิ์
บิดา-มารดาชื่อ	บุญส่ง-ศศิธร พลศักดิ์
ยกน้ำหนัก	เหรียญทองยกน้ำหนักหญิง รุ่น 53 กิโลกรัม
วันเกิด	6 ตุลาคม พ.ศ.2524
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา

ประวัตินักกีฬา “อร” เริ่มเล่นกีฬายกน้ำหนักตั้งแต่อายุ 14 ปี และลงแข่งขันในระดับชาติครั้งแรกในการแข่งขันยกน้ำหนักชิงแชมป์โลก ที่บัลแกเรีย ประสบความสำเร็จได้ 1 เหรียญทอง 1 เหรียญทองแดงผลงานผ่านการแข่งขันระดับซีเกมส์มาแล้ว 2 ครั้ง โดยซีเกมส์ครั้งที่ 22 ล่าสุดที่เวียดนาม ได้เหรียญทองรุ่น 53 กิโลกรัมหญิง และในการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 14 ที่ปูซาน เกาหลีใต้ ได้เหรียญเงินรุ่น 53 กิโลกรัมหญิง โอลิมปิกเกมส์หนนี้เป็นครั้งที่ 2 จะลงแข่งในรุ่น 53 กิโลกรัมเช่นเดียวกัน

6 สตรีผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

เนื่องในโอกาสวันสตรีสากล คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มอบรางวัลดีเด่น “**ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน**” โดยผู้เข้ารับรางวัล 6 คน

ได้แก่ **นางมณี บุณรอด** ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสามพาด กิ่งอำเภอประจักษ์ คิลปาคม จ.อุดรธานี, **นางจันทร์สุดา เพิ่มธัญกรรม** หัวหน้าโครงการกลุ่มพลังชีวิต, **น.ส.พรพิศ ผักไหม** ผู้ประสานงานพนักงานบริการ มูลนิธิส่งเสริมโอกาสผู้หญิง (เอ็มพาวเวอร์), **น.ส.พจศนา บุญทอง** หัวหน้าศูนย์พิทักษ์สิทธิผู้บริโภค มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค, **น.ส.ลม้าย มานะการ** นักพัฒนาโครงการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำชายฝั่งจังหวัดปัตตานี, **นางธิชา ณ นคร** ผู้อำนวยการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก และผู้ประสานงานเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ

นางมณี บุณรอด กล่าวว่า หลังจากบริษัทต่างชาติมีโครงการเข้ามาทำเหมืองแร่โพแทชในพื้นที่อาศัย เมื่อศึกษาทราบว่าจะมีการทำเหมืองแร่เป็นอุโมงค์ใต้ดินนำแร่มากองไว้บนดินจะทำให้ดินที่เคยใช้ทำการเกษตรปลูกข้าวทำไร่เค็ม ไม่สามารถทำการเกษตรได้ แม้ว่าบริษัทพยายามบอกถึงข้อดี พูดถึงตัวเลขเชิงเศรษฐกิจที่มากมายมหาศาลแต่ไม่คุ้มค่าถ้าเสียทรัพยากรแผ่นดินไป เพื่อปกป้องทรัพยากรพยายามทำทุกอย่างไม่ใช่การใช้กำลัง แต่ใช้สมอง แม้ว่าจะถูกทำร้ายร่างกายมาเมื่อเร็ว ๆ นี้ ไม่รู้สึกกลัวคนเราเกิดมาคนเดียว ตายคนเดียว ขอให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องก็ภูมิใจที่สุดแล้ว

นางจันทร์สุดา เพิ่มธัญกรรม หนึ่งในผู้หญิงติดเชื้อเอชไอวีที่มีบทบาทในการสร้างเครือข่ายผู้ติดเชื้อแห่งประเทศไทยเป็นจุดรวมใจในการสร้างกำลังใจแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีด้วยกัน กล่าวว่า ผู้หญิงที่ติดเชื้อเอชไอวี ไม่อยากได้อะไรพิเศษ อยากได้ความปกติ มีชีวิตหน้าที่การทำงานเหมือนคนธรรมดา คนที่ติดเชื้อเอชไอวี เหมือนคนที่เจออุบัติเหตุ ชีวิตมีสิ่งสะท้อนทำให้เสียใจสับสนเป็นธรรมดา แต่เราจะหาความสุขกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างไร ถ้าฆราวีกังวลไม่ได้ช่วยอะไรดีขึ้นมา ควรสร้างความเข้าใจในชีวิต ด้วยการสื่อสารให้สังคมรับรู้ อย่างเราสามารถบอก

สังคมได้ว่าเป็นแม่ที่ดีได้ ทั้งที่คนไม่เชื่อว่าเราเป็นแม่ที่ดีไม่ได้ เพราะต้องตายเร็ว.

น.ส.พรพศ ผักไหม ผู้ประสานงานพนักงานบริการ ศูนย์เอ็มพาวเวอร์ เชียงใหม่ เป็นพนักงานบริการที่เคยเปิดเผยตนเองต่อสังคมเพื่อต่อสู้ให้สังคมตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนของพนักงานบริการในการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น สวัสดิการต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งดำเนินงานเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของหญิงบริการให้สามารถปกป้องคุ้มครองสิทธิตนเอง

น.ส.สม้าย มานะการ ผู้หญิงนักพัฒนาที่มีบทบาทในการปกป้องสิทธิชุมชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินงานร่วมกับชาวไทยมุสลิม-ชาวไทยพุทธ และแสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้หญิงในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น

น.ส.พจศนา บุญทอง หัวหน้าศูนย์คุ้มครองสิทธิผู้บริโภค มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค ทำงานด้านช่วยเหลือผู้บริโภคจนถูกข่มขู่และบางครั้งถูกทำร้ายร่างกาย อันเนื่องมาจากการอุทิศตนเพื่อทำงาน ปกป้องสิทธิผู้บริโภคไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการและผู้ผลิต

และนางทีชา ฒ นคร ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน บ้านกาญจนาภิเษก และผู้ประสานงานเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ เป็นผู้นำในการตรวจสอบคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะประเด็นที่ผู้หญิงถูกล่วงละเมิดทางเพศต่อสู้กับการถูกข่มขู่คุกคามจากผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชนจากผู้มีอิทธิพล

ลลิตา ฤกษ์สำราญ รองประธานสภาหญิงคนแรกของไทย

การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 22 ปีที่ 1 เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2548 มีมติเลือก ลลิตา ฤกษ์สำราญ ส.ส. กทม. พรรคไทยรักไทย เป็นรองประธานสภาคนที่ 2 ซึ่งถือเป็นผู้หญิงคนแรกของประเทศที่ได้รับเกียรตินี้

ดร. ลลิตา ฤกษ์สำราญ เป็นชาวฉะเชิงเทราโดยกำเนิด เกิดเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2492 จบการศึกษาปริญญาตรีเอกคณิตศาสตร์ (เกียรตินิยม) จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก (มหาวิทยาลัยนเรศวรในปัจจุบัน) จบปริญญาโทวิจัยการศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และปริญญาเอกจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยเดียวกัน

ประวัติการทำงาน

ด้วยความใฝ่ฝันในอาชีพแม่พิมพ์ของชาติตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อเธอจบการศึกษาระดับปริญญาโท จึงเข้าเป็นอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นเวลา 14 ปีเต็ม ในระหว่างปี พ.ศ. 2515 - 2529 ก่อนตัดสินใจลงเล่นการเมืองในนามพรรคประชากรไทย เมื่อปี พ.ศ. 2529 และได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร สังกัดพรรคประชากรไทย มาจนถึงปี พ.ศ. 2539 ได้ย้ายไปสังกัดพรรคไทยรักไทย

เธอเคยเป็นเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงการต่างประเทศ เคยเป็นกรรมการต่าง ๆ หลายคณะ เป็นรองประธานคณะกรรมการหลายคณะ ใช้งานด้านการศึกษาและปัญหาด้านสิทธิสตรีเยาวชน และผู้สูงอายุเป็นหลัก และเคยได้รับเลือกเป็นประธานชมรมสมาชิกรัฐสภาสตรีไทย ดร. ลลิตา ฤกษ์สำราญ เติบโตบนถนนการเมืองเป็นเวลา 19 ปี ก่อนมาถึงวันนี้ เธอเป็น ส.ส หญิง 8 สมัย บวกกับประสบการณ์การทำงานที่ยาวนาน

“สิ่งที่ท้อในตำแหน่งรองประธานสภาไม่มี ตอนนี้มีแต่ความภูมิใจที่ได้รับความไว้วางใจจากนายกรัฐมนตรีและพรรคไทยรักไทยสนับสนุนบทบาทของผู้หญิงให้ก้าวขึ้นมาสู่ตำแหน่งอันทรงเกียรติ และเมื่อได้รับความไว้วางใจก็ต้องตั้งใจทำหน้าที่ตรงนี้ให้ดีที่สุด ไม่ให้นายกรัฐมนตรีและกรรมการบริหาร

พรรคไทยรักไทย ตลอดจนไม่ให้ผู้หญิงทั้งประเทศผิดหวัง” รองประธานสภา คนที่ 2 กล่าว

เธอกล่าวถึงการทำงานในสภาว่า “เธอต้องการเห็นสภาเป็นเหมือนห้องเรียนเล็กๆ ที่จะให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตย และเป็นห้องเรียนที่คนไทยได้เห็นการบริหารราชการแผ่นดินผ่านการที่รัฐมนตรีมาชี้แจง และทำให้คนไทยได้เห็นกฎหมายที่กำลังจะออกสภาจะกระทบต่อเขาอย่างไร ส่วนการทำงานไม่มีอะไรน่ากลัว หาก ส.ส. ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ การประชุมก็จะดำเนินไปด้วยความราบรื่น”

อย่างไรก็ตามนับเป็นอีกก้าวหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์รัฐสภาไทยที่ผู้หญิงก้าวเข้าสู่ตำแหน่งสำคัญของประเทศ และสามารถเข้าไปทำหน้าที่ควบคุมการประชุมสภา ตลอดจนการดำเนินการต่างๆ ดูแลความเรียบร้อย เรื่องพระราชบัญญัติ การบรรจุญัตติ กระทั่ง ตลอดจนการพิจารณาขบวนการทั้งหมด และเป็นที่ยืนยันว่า หากมีผู้หญิงเป็นรองประธานรัฐสภาน่าจะเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ของรัฐสภาไทย เป็นการยอมรับมิติใหม่ทางการเมืองในประเทศไทย ทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้หญิงสนใจสมัครรับเลือกตั้งมากขึ้นด้วย

ส.ส หญิง ทำพิธีจนเป็นไม้ประดับอย่างมีคุณภาพ

ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรล่าสุดที่ผ่านมา มีผู้หญิงพันฟ้ามารสุมทางการเมืองเข้ามานั่งในสภาอันทรงเกียรติ ทั้งจากระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตและระบบบัญชีรายชื่อรวมทั้งหมด 53 คน ในบรรดา ส.ส.หญิงเหล่านี้ จะเป็นเพียงไม้ประดับทางการเมือง ดังที่หลายเสียงสบประมาทกันหรือไม่? คงต้องไปฟังความคิดเห็นจาก ส.ส.หญิงหน้าใหม่จากระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ที่เพิ่งจะได้รับการแสดงความยินดีจากสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา เนื่องในวันสตรีสากล

นางกนกวรรณ วัฒณ์ ศรีจันทร์งาม ส.ส. หญิงคนแรกของ จ.ปราจีนบุรี ที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมัยแรก บอกว่า การที่ผู้หญิงจะเป็นเพียงไม้ประดับทางการเมืองหรือไม่ ขึ้นอยู่กับบทบาท ของแต่ละคน ซึ่ง ส.ส.หญิง ทั้งหมด ต้องแสดงความสามารถให้ประชาชน และ ผู้หญิงด้วยกันยอมรับก่อน และขอความไว้วางใจจากผู้ชาย จะไปห้ามความคิดและคำวิจารณ์ ของผู้อื่นไม่ได้ อยู่ที่เราจะทำอย่างไรไม่让他าคิดเช่นนั้น และแม้จะเป็น ส.ส. สมัยแรก แต่เธอก็มีไฟที่จะทำงานเพื่อให้ทุกคนได้เห็นความสามารถ ซึ่งคงจะต้องมีการประชุมพบปะในกลุ่ม ส.ส.หญิงด้วยกัน

ให้มากขึ้น เพื่อสร้าง ความเข้มแข็งในกลุ่ม ส.ส.หญิง

ดร.รศพิมล จิรเมธากร เป็นผู้หญิงคนเดียวจากจำนวน ส.ส.10 เขตเลือกตั้งของ จ.อุดรธานีที่พ้นฟามرسومทางการเมืองเข้ามานั่งสภาได้ เผยความเห็นที่มีต่อคำปราศรัยดังกล่าวว่า ความจริงแล้วผู้หญิงสมัยนี้มีการศึกษามากขึ้น มีบทบาทด้านการเมืองและเศรษฐกิจมากขึ้น ดังนั้น คำพูดที่ว่า “ผู้หญิงเป็นเพียงไม้ประดับ” จึงน่าจะหมดไปได้แล้ว อย่างไรก็ตาม “ดร.รศพิมล” บอกว่า ก็มีความหนักใจในเรื่องของการยอมรับเหมือนกัน เพราะทุกวันนี้ คนในพื้นที่เองยังให้การยอมรับผู้หญิงด้วยกันน้อยอยู่ จึงต้องพยายามทำงานเพื่อพิสูจน์ให้ทุกคนเห็นว่าผู้หญิงก็มีศักยภาพไม่แพ้ผู้ชาย และไม่ใช่ไม้ประดับที่เข้ามานั่งอยู่ในสภาเฉยๆเท่านั้น

ส่วน น.ส.จณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์ ถึงจะเป็น ส.ส.หญิงสมัยที่ 2 แล้ว แต่ก็ยังเป็น ส.ส.ระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตสมัยแรก บอกว่า เธอไม่รู้สึกรังเกียจกับคำคำนี้ เพราะถ้าบอกว่าเป็นไม้ประดับ ก็แสดงว่าเรามีสีสันที่สวยงาม “แหม” ชอบเปรียบเทียบผู้หญิงกับแคโรท คือ มีสีสัน เอาไปประดับจานก็ได้ ทานก็ได้ แถมอร่อยและมีประโยชน์ต่อร่างกาย เพราะฉะนั้นเราไม่ว่าอะไร และเรายินดีที่จะเป็นไม้ประดับที่มีคุณค่า ขอให้ดูที่การทำงานดูที่ผลงาน ดีกว่า ส.ส.คนสวยแถมฝีปากกล้ายังบอกด้วยว่า ถ้าผู้หญิงเข้ามาอยู่ในสภาแล้วทำให้สภาดูดีขึ้น เธอก็มีความสุข แต่ไม่อยากจะให้มองแค่นั้น อยากให้มองว่า ประดับแล้วมีประโยชน์ด้วยหรือเปล่า เพราะจริงๆ แล้วในการทำงาน เรื่องเพศไม่ใช่ข้อจำกัด ไม่ว่าจะผู้หญิงหรือผู้ชาย ก็สามารถทำงานได้เหมือนกันอย่างไรก็ตามทุกคะแนนที่ประชาชนเทให้เธอเหล่านั้นยังหวังว่าเธอจะเข้าไปเป็นดอกไม้เหล็กในสภา มีไม้แค่เพียงไม้ประดับเพิ่มเติมสีสันเท่านั้น ด้วยปัญหาของเด็กและสตรียังมีอีกมากที่รอการแก้ไข หลากเรื่องต้องอาศัยการผลักดัน ของ

สตรีด้วยกันเองเพื่อให้สังคมเข้าใจ

แม้ว่าการเลือกตั้ง ปี 2548 ที่ผ่านมา รัฐสภาไทยได้ ส.ส ชุดใหม่เข้ามาบริหารประเทศแล้วก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วน ส.ส หญิง พบว่ายังคงมีน้อยมากเมื่อเทียบกับ ส.ส ชาย คือราวๆ 53 คน จาก ส.ส 500 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ของจำนวน ส.ส.ทั้งหมด ตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของผู้หญิง แห่งยุคสมัยที่เชื่อว่า การเมืองไทยไม่ใช่เรื่องของผู้ชายแต่ฝ่ายเดียวอีกต่อไป ผู้หญิงสามารถเคียงคู่กับผู้ชายในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง และการบริหารประเทศได้

พรรคการเมืองหลายพรรคเริ่มหันมาให้ความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายเอาใจผู้หญิงและสังคมเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากการหาเสียงในการเลือกตั้ง ปี 2548 ที่ผ่านมา พรรคการเมืองต่างๆ ได้กล่าวถึง นโยบายสตรี เพื่อสตรี อาทิ

- พรรคชาติไทย กล่าวถึงนโยบายสตรีเลือกตั้ง ปี 2548 ว่าพรรคจะดำเนินการจัดการเลือกปฏิบัติในทุก รูปแบบเพื่อคนทุกเพศ จัดความรุนแรงในทุกกลุ่มของสังคม และสร้างความเป็นหุ้นส่วนให้เกิดขึ้นทั้งหญิงและชาย

- พรรคประชาธิปัตย์ ได้วางเป้าหมายในการสร้างสังคมเสมอภาค เป็นธรรม และสันติวิธี ผลักดันและแก้ไขกฎหมายใดๆ ที่ยังเลือกปฏิบัติต่อบุคคล ...เราจะดูแลสุขภาพอนามัยผู้หญิงครบวงจร

- พรรคไทยรักไทย ได้ประกาศความมุ่งมั่นที่จะให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและสตรีอย่างจริงจัง เช่น กฎหมายขจัดความรุนแรงในครอบครัว กฎหมายสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์ เป็นต้น สร้างสังคมปลอดภัยเพื่อเยาวชนและครอบครัวเข้มแข็งใน 4 ปีข้างหน้า ...จะผลักดันให้รัฐบาลส่งเสริมความรู้และอาชีพให้กับสตรีเพื่อพึ่งพาตนเองได้

นับได้ว่าเป็นย่างก้าวอันก้าวหน้าของประวัติศาสตร์การเมืองประเทศไทยที่ผู้หญิงสามารถเข้ามานั่งในสภา ซึ่งเป็นการยอมรับและยกระดับสถานภาพสตรีให้มีบทบาทในทางการเมืองและสังคมมากยิ่งขึ้นทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้หญิงหันมาสนใจทำงานด้านการเมืองมากขึ้นอีกด้วย

เบญจวรรณ อ่านเปรื่อง ปลัดจังหวัดหญิงคนแรก

นางสาว เบญจวรรณ อ่านเปรื่อง ปลัด จ.ลพบุรี
และคณะเดินทางมาร่วมพิธีการ
ฝึกอบรมเยาวชนแกนนำ จ.ลพบุรี

กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้ง **เบญจวรรณ อ่านเปรื่อง** เป็นปลัดจังหวัดลพบุรี นับเป็นผู้หญิงคนแรก
ของประเทศไทยที่ดำรงตำแหน่งนี้ เธอกล่าวว่า “ตำแหน่งปลัดจังหวัดนี้เปรียบเหมือนแม่บ้านของจังหวัด
ที่ต้องทำงานตามผู้บังคับบัญชาสั่ง และต้องให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชา หากใคร
มีปัญหาสามารถพบได้ ไม่ได้ปิดกั้นพร้อมรับฟังปัญหาจากทุกฝ่าย”

เบญจวรรณ อ่านเปรื่อง เคยเป็นเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร เป็น
หัวหน้าฝ่ายแผนและนโยบายที่ จ. บุรีรัมย์ หลังจากนั้นได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองบ้าง โดยทำหน้าที่เป็น
ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย
ผู้ตรวจราชการกรมการปกครองจนกระทั่งได้รับแต่งตั้งในครั้งนี้

การแต่งตั้งปลัดจังหวัดหญิงคนแรก นับเป็นอีกย่างก้าวหนึ่งของประเทศไทยที่มีผู้หญิงดำรงตำแหน่งใน
สายงานปกครอง ดังเช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอ ซึ่งเคยปิดกั้นผู้หญิง ปัจจุบันก็มี
ผู้หญิงได้รับแต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้ว

บทบาทหญิงไทย ก้าวไกลชิงโนเบล สาขาสันติภาพ

“ทิวา ณ นคร” นักต่อสู้เพื่อผู้หญิงและเด็ก

กลุ่มสตรีสมัชชาคนจน ใช้ “ยายไฮ” เป็นสัญลักษณ์ พร้อมกับสตรีไทยอีก 11 คน อาทิ “**ครูน้อย ทิมกุล**” ซึ่งทำงานช่วยเหลือเด็กยากจนในเมืองกว่า 10 ปี “**ทิวา ณ นคร**” นักต่อสู้เพื่อผู้หญิงและเด็ก ได้รับเลือกเป็นสตรี 12 ใน 1,000 คนทั่วโลก เสนอเข้ารับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ เป็นแบบอย่างการทำงานของผู้หญิงเพื่อให้เกิดสันติภาพในโลก

สำหรับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2444 และที่ผ่านมา มีผู้หญิงได้รับรางวัลเพียง 12 คน กลุ่มผู้หญิงในประเทศสวีตเซอร์แลนด์ จึงร่วมกันจัดตั้งโครงการผู้หญิง 1,000 คนฯ ขึ้นเมื่อปลายปี 2546 และทำงานร่วมกับเครือข่ายผู้หญิงทั่วโลก โดยปีนี้เป็นปีแรกที่โครงการฯ ได้ทำการคัดเลือกผู้หญิง 1,000 คนทั่วโลกขึ้น เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับคนทั่วโลกได้เห็นการทำงาน เพื่อสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นและเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้หญิงและด้านสันติภาพ โดยโครงการฯ ให้ความสำคัญกับผู้หญิงที่ได้รับเลือกทั้ง 1,000 คน แต่เนื่องจากขั้นตอนการเสนอชื่อรับรางวัลโนเบลเสนอได้เพียง 3 คน จึงได้มีการเลือก 3 คน จาก 1,000 คน เสนอเข้าไปแล้ว ซึ่งจะมีการประกาศผลรางวัลโนเบล ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2548

ในปีนี้มีผู้หญิงในกลุ่มภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ที่ได้รับคัดเลือก 43 คน จำนวนนี้จากประเทศไทย 12 คน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 7 คน พม่า 4 คน กัมพูชา 8 คน และเวียดนาม 12 คน ซึ่งผู้หญิงไทยที่ได้รับเลือก ได้แก่ นางดาววัลย์ จันทรหัสดี นางปวีณี มูลแก้ว นางนะแสง ยะปา น.ส.วิไลวรรณ แซ่เตีย ครุวรรณน้อย ทิมกุล นางทิวา ณ นคร น.ส.สมสุข บุญบัญชา ภิกษุณี ธัมมันทา (ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์) แม่ชีประทีน ขวัญอ่อน นางภินันท์ โชติรสเศรณี น.ส.สมบุญ ศรีคำดอกแค และกลุ่มสตรีจากสมัชชาคนจน

สำหรับ**นางดาววัลย์ จันทรหัสดี** ได้รับการกล่าวขานเป็นนักวิชาการสามัญชนคนคล่องด้าน มีบทบาทในการคัดค้านโครงการบ่อน้ำมันเสียดคลองด่าน จ.สมุทรปราการ

นางปวีณี มูลแก้ว เป็นผู้หญิงเผ่ากะเหรี่ยง ที่เป็นตัวแทนในการเรียกร้องสิทธิเหนือที่ดินทำกินของชนเผ่า และการต่อสู้ปัญหาป่าต้นน้ำและปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า **นางนะแสง ยะปา** เป็นเกษตรกรชาวเขาเผ่าลีซอ

มีบทบาทในการทำงานด้านการคุ้มครองสิทธิของชนชาติพันธุ์ชาวเขาในนามเครือข่ายวัฒนธรรมลาหู่

นางสาววิไลวรรณ แซ่เตีย เป็นประธานกลุ่มบูรณาการแรงงานหญิง และเป็นผู้หญิงคนแรกที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการสมาคมฉันท์แรงงานไทย มีบทบาททรงพลังให้เกิดสวัสดิภาพและความปลอดภัยในการทำงาน โดยบทบาทที่เห็นเด่นชัดคือ การผลักดันให้มีประกันสังคม

ครูนวน้อย ทิมกุล มีบทบาทในการช่วยเหลือเด็กยากจนที่อยู่ในเมืองในชื่อ “บ้านครูน้อย” เป็นเวลากว่า 10 ปี **นางทิวา ณ นคร** มีผลงานโดดเด่นเรื่องการรณรงค์สนับสนุนการปกป้องสิทธิของเด็กเยาวชนและผู้หญิง

นางสาวสมสุข บุญบัญชา มีบทบาทในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสังคมของไทย โดยการต่อสู้เรื่องสิทธิที่อยู่อาศัยในประเทศไทย

ภิกษุณี ธัมมันทา (ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์) เป็นเจ้าอาวาสวัดทรงธรรมกัลยาณี ใน จ.นครปฐม โดยเป็นวัดของภิกษุณีแห่งแรกมีผลงานในการให้การศึกษารวมช่วยเหลือผู้หญิง

แม่ชีประทีป ขวัญอ่อน เป็นผู้ก่อตั้งสถาบันแม่ชีไทย และเป็นประธานสถาบัน รวมทั้งก่อตั้งโรงเรียนธรรมจารีณีวิทยา ให้การศึกษาด้านพื้นฐานกับเด็กผู้หญิงด้อยโอกาสพร้อมทั้งปกป้องสิทธิและยกระดับสิทธิเด็กด้อยโอกาส

นางภินันท์ ไชตริสเศรณี เป็นประธานกลุ่มอนุรักษ์กาญจน์ โดยเคลื่อนไหวต่อสู้ด้านสิ่งแวดล้อม

น.ส.สมบุญ ศรีคำดอกแค มีบทบาทในการรณรงค์ให้สังคมตื่นตัวต่อปัญหาสุขภาพและความปลอดภัยจากการทำงาน ซึ่ง น.ส.สมบุญ เป็นหนึ่งในผู้ป่วยเรื้อรังจากการทำงาน ก่อตั้งสภาเครือข่ายกลุ่มผู้ป่วยจากการทำงานและสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มคนงานที่เจ็บป่วยและได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน และกลุ่มสตรีของสมัชชาคนจน เป็นเครือข่ายคนจนในชนบท เกษตรกร คนจนเมือง คนพื้นเมือง และ อพช. ทำงานในประเด็นโลกาภิวัตน์ สิทธิมนุษยชน ผู้หญิง คนพื้นเมือง สิ่งแวดล้อม และการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ

นางไฮ ชันจันทา นักต่อสู้เรื่องการเรียกร้องที่ดิน ได้มาร่วมงานโดยเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มสตรีสมัชชาคนจนที่ทำงานเคลื่อนไหวเพื่อช่วยเหลือคนยากจนในไทย และมาให้กำลังใจแก่ผู้ได้รับเลือกเสนอชื่อทั้งหมด

“นางไฮ ชันจันทา”

นักต่อสู้เรื่องการเรียกร้องที่ดิน

แม่ชีคันสนีย์รับรางวัลระดับโลกฐานะผู้ยุติความรุนแรงในเด็กสตรี

เมื่อเดือนกันยายน 2548 แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุต ผู้ก่อตั้งเสถียรธรรมสถาน ได้รับรางวัล ซาวด์ ออฟ เดอะ เซคริต หรือรางวัลเสียงแห่งความศักดิ์สิทธิ์ ที่ทางมูลนิธิ ลิฟวิ่ง เวลเนส ซึ่งเป็นกลุ่มนักธุรกิจและคนดังในฮอลลีวูด ประเทศสหรัฐอเมริกา ร่วมกันก่อตั้งขึ้น และมีการมอบรางวัลดังกล่าวเป็นครั้งแรกแก่บุคคลที่สร้างสรรค์สิ่งที่ดีเพื่อสังคมโลกในรูปแบบต่างๆ ทั้งผู้นำศาสนาและศิลปะแขนงต่างๆ

นอกจากแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุต จากประเทศไทยที่ได้รับรางวัลผู้นำทางจิตวิญญาณที่ทำงานเพื่อยุติความรุนแรงในเด็กและสตรีแล้ว ยังมีบุคคลจากสาขาต่างๆ ที่ล้วนแต่มีชื่อเสียงระดับโลกเข้ารับรางวัลดังกล่าวได้แก่ องค์กรทะเลลามะ นักบวชผู้ต่อสู้สันติภาพชาวทิเบตรับรางวัลในฐานะผู้จุดประกายแห่งปัญญาเพื่อศานติสุขโลก, คีตาโร นักดนตรีชื่อดังชาวญี่ปุ่นที่รับรางวัลในฐานะผู้สร้างสรรค์บทเพลงเพื่อศานติ, แอสลี จัสด์ นักแสดงสาวชื่อดังของฮอลลีวูดเข้ารับรางวัลผู้ทำงานด้านเอดส์ในเยาวชน

สำหรับการทำงานช่วยเหลือสังคมด้านการยุติความรุนแรงในเด็กและสตรี แม่ชีคันสนีย์จัดโครงการบ้านสายสัมพันธ์เยียวยามาที่ต้องดูแลลูกในครรภ์โดยใช้ธรรมะเพื่อตัดวงจรแห่งความรุนแรงซึ่งดำเนินการมานาน 10 ปี มีแม่และลูกที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวจำนวนกว่าพันคนในปัจจุบันโครงการดังกล่าวได้นำไปใช้ปฏิบัติในภาคราชการ นอกจากนี้ยังได้ทำโครงการเพื่อป้องกันความรุนแรงในระดับครอบครัวอีกมากมาย อาทิ โครงการโรงเรียนพ่อแม่, ครอบครัวแห่งสติและภาวนากับความรัก ล่าสุดจัดตั้งโครงการจิตประภัสสรตั้งแต่ก่อนอยู่ในครรภ์ โดยใช้หลักธรรมเป็นแนวทางในการสร้างครอบครัวให้ชาวไทยซึ่งมีผู้เข้าร่วมโครงการนี้จำนวน 100 คนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา แม่ชีคันสนีย์กล่าวสั้น ๆ ว่า รางวัลที่ได้รับไม่ใช่รางวัลสำหรับใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นรางวัลสำหรับชาวพุทธในประเทศไทยทุกคน

สถานภาพสตรีไทย : เส้นทางที่ผ่าน ก้าวที่ย่าง ทางข้างหน้า

หากมองย้อนหลังไปในอดีต เราจะพบว่าถึงแม้ผู้หญิงไทยจะมีบทบาทสำคัญเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชายมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง ในหลากหลายฐานะ ทั้งในฐานะแม่ เมีย ลูก พี่ น้อง เพื่อน ผู้นำ และผู้ตาม ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ แต่โดยรวมแล้วบทบาทในพื้นที่สาธารณะเป็นของผู้ชาย ในขณะที่บทบาทผู้หญิงยังคงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดูแลครอบครัวเป็นหลัก แต่ในบางสถานการณ์ผู้หญิงก็พิสูจน์ให้เห็นถึงศักยภาพที่ไม่แพ้ผู้ชายสามารถเป็นผู้นำในสนามรบ จับอาวุธต่อสู้ศัตรูผู้รุกราน

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครองของประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ผู้หญิงต้องปรับบทบาทของตัวเองให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลง เมื่อก่อนผู้หญิงถูกคาดหวังให้เป็นแค่แม่บ้าน ดูแลบ้านและสมาชิกในครอบครัว แต่ปัจจุบันภาวะทางเศรษฐกิจบีบบังคับให้ผู้หญิงต้องทำงานนอกบ้านช่วยหารายได้ ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสก้าวออกจากสังคมที่จำกัดวง อยู่แต่เฉพาะในครัวเรือนและเครือญาติ เข้าสู่สังคมในระดับชุมชน สถาบันและองค์กรต่าง ๆ มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในสังคมไทยมีแบบแผนความสัมพันธ์ทางเพศ ซึ่งเป็นแบบแผนที่มีลักษณะสังคมชายเป็นใหญ่ มีส่วนปลูกฝังค่านิยม กำหนดบทบาท และให้คุณค่าแก่ผู้หญิงและผู้ชายต่างกัน ทำให้ผู้หญิงไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาความไม่เสมอภาค ถูกกีดกันและเลือกปฏิบัติ ขาดโอกาสที่จะมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย อย่างไรก็ตามปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชายนี้ไม่ได้เป็นปัญหาที่พบเฉพาะในสังคมไทยเท่านั้น แต่เป็นปัญหาที่ปรากฏอยู่ในทุกสังคมโลกไม่เว้นแม้แต่ในประเทศพัฒนาแล้ว ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศก็ยังคงมีอยู่มากน้อยต่างกันไป

สำหรับสังคมไทย ถ้าเราพิจารณาดูเส้นทางการพัฒนาสถานภาพสตรีที่ผ่านมามองเห็นได้ว่าเป็นก้าวย่างที่ค่อยเป็นค่อยไป ขยับเขยื้อนเคลื่อนไปที่ละน้อยไม่ได้เป็นไปอย่างก้าวกระโดดโดยดูได้จากจุดเริ่มต้นแห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาสถานภาพสตรีตามลำดับดังนี้

- พ.ศ. 2475 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับแรกได้บัญญัติให้หญิงและชายมีสิทธิเท่าเทียมกันในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
- พ.ศ. 2492 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงคนแรกได้รับการเลือกตั้ง (คุณอรพินท์ ไชยกาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี)
- พ.ศ. 2508 แต่งตั้งผู้พิพากษาหญิงคนแรก (คุณชะลอจิต จิตตะรุทธะ)
- พ.ศ. 2512 แต่งตั้งนายกเทศมนตรีหญิงคนแรก (คุณจินตนา นพคุณ นายกเทศมนตรีเมืองโพธาราม จังหวัดราชบุรี)
- พ.ศ. 2519 แต่งตั้งสตรีซึ่งเป็นบุคคลภายนอก เป็นรัฐมนตรีหญิงสองคนแรก (คุณหญิงเลอศักดิ์ สมบัติศิริ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรองศาสตราจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย)

■ พ.ศ. 2525 แต่งตั้งกำนันหญิงคนแรก (คุณมลเชียร เพ็งวงษ์) และผู้ใหญ่บ้านหญิงคนแรก (คุณสมทรง สุรพันธ์)

■ พ.ศ. 2531 แต่งตั้งรัฐมนตรีหญิงคนแรกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (คุณสุพัตรา มาศดิตถ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี)

■ พ.ศ. 2536 มีผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหญิงที่เป็นระดับ 11

■ พ.ศ. 2537 แต่งตั้งผู้ว่าราชการหญิงคนแรก (คุณจรัสศรี ทีปรัช ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก) ในปีเดียวกันนี้ ประเทศไทยได้ลงนามรับรองปฏิญญาปักกิ่งและที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจากการประชุมระดับโลกว่าด้วยสตรีครั้งที่ 4

■ พ.ศ. 2538 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้โอกาสสตรีเท่าเทียมกับบุรุษในการศึกษา การเมืองและกิจกรรมสาธารณะ และในปีเดียวกันนี้ได้มีการแต่งตั้งพนักงานสอบสวนหญิงเป็นครั้งแรกจำนวน 15 คน ประจำสถานีตำรวจ 3 แห่ง

■ พ.ศ. 2539 แต่งตั้งนายอำเภอหญิงคนแรก (คุณประสม ตำริชอบ) แต่งตั้งนายพลหญิงครั้งแรกจำนวน 10 คน ในปีเดียวกันนี้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการป้องกันแก้ไขปัญหารุขกิจบริการทางเพศ นอกจากนี้ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี รวมทั้งมีการแก้ไขระเบียบให้ข้าราชการมีสิทธิในการลาคลอดได้ 90 วัน โดยไม่นับรวมวันลาจิก

■ พ.ศ. 2540 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ที่บัญญัติสาระสำคัญอันยกระดับและส่งเสริมสถานภาพสตรีไทยไว้หลายประการ เช่น มาตรา 30 บัญญัติว่าบุคคล ย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่าง ในเรื่อง...เพศ...จะกระทำมิได้ เป็นต้น และในปีเดียวกันนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ยกฐานะสำนักคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติเป็นส่วนราชการระดับกรม

■ พ.ศ. 2547 แต่งตั้งปลัดจังหวัดหญิงคนแรก (คุณเบญจวรรณ อานเป็รื่อง ปลัดจังหวัดลพบุรี) พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 กำหนดให้การคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้มีชายและหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

■ พ.ศ. 2548 พระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 ได้บัญญัติให้การใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่สมรส ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสที่จะเลือกใช้ชื่อสกุลเดิมของตนเอง หรือจะใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสก็ได้ นางลลิตา ฤกษ์สำราญ ได้รับการเลือกเป็นรองประธานสภาคนที่ 2 นับเป็นรองประธานสภาหญิงคนแรกของไทย

แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมาข้างต้นยังคงเป็นเพียงแค่การจุดประกายแห่งความหวังให้แก่ผู้หญิงไทยที่ยังคงต้องฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่สำคัญคือ ความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม และค่านิยมต่าง ๆ ที่มีส่วนกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงและผู้ชาย รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในสังคมไทย

สถานภาพและบทบาทของสตรีไทย

ในช่วง 2 - 3 ทศวรรษที่ผ่านมา สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงไทยได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ในหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง ดังนี้คือ

ด้านเศรษฐกิจ

ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้ผู้หญิงเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น ผู้หญิงเริ่มมีบทบาทในฐานะที่เป็นกำลัง “แรงงาน” ที่มีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก แม้ว่าจะอยู่ในลักษณะและสถานภาพที่แตกต่างจากผู้ชาย โดยพบว่าในปี พ.ศ. 2548 ประชากรรวมทั้งประเทศทั้งสิ้น 64.96 ล้านคน ทั้งชายและหญิงเป็นกำลังแรงงานที่มีงานทำ ประมาณ 35.10 ล้านคน ซึ่งในจำนวนกำลังแรงงานที่มีงานทำทั้งหมดนั้น เป็นผู้หญิง 15.92 ล้านคน (ร้อยละ 45.36) และผู้ชาย 19.18 ล้านคน (ร้อยละ 54.64) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2548) แสดงให้เห็นว่าผู้หญิง ซึ่งมีจำนวนประชากรประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาผู้ที่ทำงานจำแนกตามสาขาอุตสาหกรรม พบว่า ผู้หญิงมีส่วนร่วมในตลาดแรงงาน นอกภาคเกษตรกรรมมากกว่าในภาคเกษตรกรรม กล่าวคือ ผู้ที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมประมาณ 13.22 ล้านคน (ผู้หญิง 5.63 ล้านคน และผู้ชาย 7.59 ล้านคน) และนอกภาคเกษตรกรรมประมาณ 21.88 ล้านคน (ผู้หญิง 10.29 ล้านคน และผู้ชาย 11.59 ล้านคน) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2548) ซึ่งให้เห็นว่าเมื่อการพัฒนาประเทศได้มุ่งในเรื่องของการขยายตัวทางเศรษฐกิจไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรม ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 และ 6 นั้น ส่งผลให้ผู้หญิงเคลื่อนย้ายจากการเป็นแรงงานภาคเกษตรกรรมเข้าสู่แรงงานนอกภาคเกษตรกรรมมากขึ้น

อย่างไรก็ดีถึงแม้แรงงานหญิงจะมีบทบาทและมีส่วนสร้างสรรค์เศรษฐกิจอย่างมากมาย แต่ผู้หญิงก็ยังอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบค่อนข้างมาก และยังไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกับแรงงานชายในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องของการจ้างงาน และต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ เช่น การขาดโอกาสในการศึกษาและฝึกอบรม ปัญหาสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน เป็นต้น ในภาพรวมผู้หญิงยังมีโอกาสที่จำกัดมากกว่าผู้ชายในการเข้าถึงปัจจัยการผลิตทางเศรษฐกิจ และยังไม่สามารถควบคุมผลประโยชน์อันเกิดจากกระบวนการผลิตได้เท่าที่ควร

ด้านสังคม

■ **การศึกษา** โอกาสทางการศึกษาของคนไทยในช่วง 2 - 3 ทศวรรษที่ผ่านมาเพิ่มขึ้น จากการกำหนดนโยบายให้การศึกษาระดับประถมศึกษา 6 ปี เป็นการศึกษาภาคบังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 และการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ส่งผลให้จำนวน ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยโดยรวมสูงขึ้นจาก 7.1 ในปี 2542 เป็น 7.8 ในปี 2546 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547) แต่ความแตกต่างระหว่างผู้หญิงกับชายก็ยังคงปรากฏอยู่โดยผู้หญิงมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย 7.4 ปี ในขณะที่ผู้ชายได้รับการศึกษาเฉลี่ย 7.9 ปี

จากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะครั้งล่าสุดปี พ.ศ. 2543 พบว่า อัตราการอ่านออกเขียนได้ของผู้หญิงและผู้ชายโดยรวมไม่แตกต่างกันมากนัก สำหรับประชากรอายุ 15 - 24 ปี คือ 98.1 สำหรับผู้หญิง 97.8 สำหรับผู้ชาย แต่หากดูไปที่กลุ่มประชากรวัย 40 ปีขึ้นไป พบว่า อัตราการอ่านออกเขียนได้ของผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชายอย่างเห็นได้ชัด คือ 82.4 ในขณะที่ผู้ชาย 91.2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมในโอกาสของการเรียนรู้ที่สังคมหยิบยื่นให้แก่ผู้หญิงและผู้ชายในอดีตที่ผ่านมาส่งผลทำให้ผู้หญิงขาดโอกาสในด้านอื่น ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม อันมีผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิต

แต่ถ้าเราดูข้อมูลการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา จะพบว่า ผู้หญิงมีสัดส่วนมากกว่าผู้ชาย อย่างไรก็ตามถึงแม้ผู้หญิงจะมีโอกาสเรียนต่อในชั้นสูงชันส่วนใหญ่เข้าเรียนในสาขาทางด้านสังคมและสาขาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพมากกว่าสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ข้อมูลนักศึกษาใหม่ปีการศึกษา 2545 ของสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษาพบว่า อัตราส่วนนักศึกษาหญิงต่อชายสาขาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเท่ากับ 2.6 สาขาสังคมศาสตร์ 1.6 ในขณะที่สาขาวิศวกรรมศาสตร์ 0.2 และสาขานิติศาสตร์ 0.6

จะเห็นได้ว่า ถ้าหากดูโดยรวมแล้ว ในปัจจุบันผู้หญิงและผู้ชายมีโอกาสทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน ภารกิจท้าทายที่ควรดำเนินการ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคเท่าเทียมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงและทั่วถึง คือ การส่งเสริมให้ผู้หญิงอายุ 40 ปี ขึ้นไปอ่านออกเขียนได้และมีการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองครอบครัว และชุมชน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชายผ่านกระบวนการเรียนการสอนและหลักสูตร ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจและการยอมรับในเรื่องความเสมอภาคตั้งแต่วัยเรียน อันจะส่งผลให้ผู้หญิงมีความเชื่อมั่นและได้รับโอกาส และมีทางเลือกมากขึ้นในการศึกษาเป็นการเสริมสร้างศักยภาพสตรีให้เข้มแข็งขึ้น

■ **การมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจ** ปัจจุบันเกือบทุกสังคมทั่วโลกต่างให้การยอมรับในหลักการที่ว่าผู้หญิงต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกับผู้ชายในฐานะที่เป็นประชาชนครึ่งหนึ่งของสังคม การให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนและเป็นพลังผลักดันในการกำหนดหรือแก้ไขนโยบาย กฎหมาย กฎ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับสตรีให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและยุติธรรม รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกคนในสังคม โดยเฉพาะต่อกลุ่มที่ผู้หญิงดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น เด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส และสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ดังเช่นในประเทศอินเดีย เมื่อผู้หญิงสามารถเข้าเป็นสมาชิกองค์กรปกครองท้องถิ่นจำนวนหนึ่งในสาม พบว่า การทุจริตในองค์กรลดลง มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากผู้หญิงมีลักษณะการทำงานที่รับฟังและไม่มีพิธีรีตองมาก แต่เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของผู้หญิงบนเวทีสาธารณะทั้งในการเมืองและการบริหาร พบว่า ร้อยละของผู้หญิงที่เข้ามามีตำแหน่งทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติยังมีน้อยมาก เนื่องจากยังมีอุปสรรคหลายประการ เช่น ขาดการศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนาทักษะ ขาดการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ รวมถึงภาพลักษณ์ที่สังคมกำหนดให้กับผู้หญิง และอคติที่สังคมมีต่อผู้หญิง

สำหรับประเทศไทยนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นระบบประชาธิปไตยและให้สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคแก่ผู้ชายและหญิงอย่างเท่าเทียมกัน แต่ผู้หญิงเพิ่งได้รับการเลือกตั้งเข้าสู่รัฐสภาเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2492 โดยเป็นผลมาจากการเลือกตั้งซ่อม จนถึงปัจจุบันผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับผู้ชาย การเลือกตั้งเมื่อเดือนมกราคม 2544 ผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งทั้งแบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อ มีจำนวน 46 คน หรือร้อยละ 9.2 เพิ่มจากการเลือกตั้งในปี 2539 ซึ่งมี ส.ส.หญิง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ในการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเดือนกุมภาพันธ์ 2548 ผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งรวม 53 คนคิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจะเห็นได้ว่าสัดส่วนของการมีส่วนร่วมของสตรีในการเมืองระดับชาติยังไม่เพิ่มขึ้นมากนัก และยังต่ำกว่าเป้าหมายที่นานาชาติ รวมทั้งคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดที่จะผลักดันให้ผู้หญิงมีโอกาสเข้าร่วมทางการเมืองในตำแหน่งระดับตัดสินใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ภายในปี 2548

หากเปรียบเทียบสัดส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในประเทศไทยกับประเทศที่พัฒนาแล้วพบว่าสัดส่วนสูงกว่าประเทศไทยหลายเท่า เช่น สวีเดน มี ส.ส. ผู้หญิงร้อยละ 45.3 เดนมาร์กร้อยละ 38 ฟินแลนด์ ร้อยละ 37.5 และหากหันมาดูเพื่อนบ้านหลายประเทศ เช่น เวียดนาม ร้อยละ 27.3 ลาวร้อยละ 22.9 จีนร้อยละ 20.2 ฟิลิปปินส์ร้อยละ 15.3 อินโดนีเซียร้อยละ 11.8 (ข้อมูลจาก Inter - Parliamentary Union :Website [http:// www. ipu.org](http://www.ipu.org))

เป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ผู้หญิงลงสมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น แต่ก็ได้รับการเลือกตั้งน้อยกว่าผู้ชายหลายเท่า ผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 พบว่ามีผู้หญิงลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตรวม 184 คน ได้รับเลือก 47 คน ในขณะที่ผู้ชายลงสมัคร 1,523 คน ได้รับเลือก 353 คน ข้อมูลเหล่านี้อาจชี้ให้เห็นถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้หญิงได้รับเลือกตั้งน้อย ซึ่งอาจรวมถึงความนิยมของประชาชนที่มีต่อผู้สมัครหญิง การคัดเลือกผู้สมัครของแต่ละพรรคการเมือง หรือปัจจัยอื่นๆ ซึ่งจะต้องมีการวิเคราะห์ลึกลงไปอีก เพื่อหาแนวทางที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

ประเทศไทยมีวุฒิสภาโดยการแต่งตั้ง ตั้งแต่ปี 2489 จากข้อมูลที่ผ่านมา พบว่าโดยภาพรวมผู้หญิงไม่ค่อยมีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งนี้ โดยมีสัดส่วนต่ำมาโดยตลอด จนในปี 2539 ได้มีแรงกดดันจากกลุ่มพลังสตรีต่างๆ ในเรื่องของความไม่เท่าเทียมกัน ทำให้มีการแต่งตั้งสตรีเป็นสมาชิกวุฒิสภาถึง 21 คนคิดเป็นร้อยละ 8 ซึ่งนับว่าสูงสุด ต่อมา พ.ศ. 2543 ประเทศไทยมีการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกเป็นครั้งแรก มีผู้หญิงได้รับการเลือกตั้ง 21 คน จากจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด 200 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5

หากเรามาดูการเมืองในระดับท้องถิ่นบ้าง จะพบว่ามีสัดส่วนน้อยกว่าการเมืองระดับชาติ โดยในปี พ.ศ. 2546 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิงมีเพียงร้อยละ 6.7 ส่วนสมาชิกสภาจังหวัดมีผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งเพียงร้อยละ 4.6 เท่านั้น ส่วนผู้หญิงที่ได้รับเลือกให้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีร้อยละ 12 (กรมการปกครอง กรุงเทพมหานคร, 2548)

เมื่อพิจารณานักบริหารในหน่วยงานภาครัฐทั้งหมด พบว่า นักบริหารหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกๆ ระดับ กล่าวคือ ตำแหน่งหน้าที่ส่วนราชการ / รองหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงและกรม ที่ดำรงตำแหน่ง

นักบริหารระดับ 9 - 11 แล้ว พบว่า สัดส่วนผู้หญิงจะน้อยกว่าผู้ชายอย่างเห็นได้ชัดและน้อยลงตามระดับตำแหน่งที่สูงขึ้น โดยในระดับ 9 มีนักบริหารผู้หญิงร้อยละ 24.4 ระดับ 10 ร้อยละ 16.4 ระดับ 11 ร้อยละ 9.7 (สำนักงานพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2548) ส่วนตำแหน่งในสายงานปกครอง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอ ซึ่งเคยปิดกั้นผู้หญิง ปัจจุบันก็มีผู้หญิงได้รับแต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้ว

ในส่วนของการแต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ ถึงแม้ว่าจะมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ให้ความเห็นชอบในการกำหนดแนวทางการแต่งตั้งคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย มติ ครม. หรือระเบียบต่าง ๆ ของส่วนราชการ ให้มีการแต่งตั้งสตรีเข้าร่วมในคณะกรรมการในสัดส่วนที่เหมาะสม แต่ปรากฏว่าในส่วนขององค์กรอิสระที่ตั้งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มีการแต่งตั้งผู้หญิงเข้าร่วมในคณะกรรมการเพียงร้อยละ 7.9 (คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หญิง 2 คน ชาย 8 คน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หญิง 5 คน ชาย 6 คน) นอกนั้นองค์ประกอบของคณะกรรมการเป็นผู้ชายทั้งหมด และมีเพียงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเท่านั้นที่มีองค์ประกอบของกรรมการหญิงชายในสัดส่วนใกล้เคียงกันคือเป็นหญิง 5 คน ชาย 6 คน

■ **สิทธิมนุษยชนของสตรี** สิทธิมนุษยชนเป็นระบบคุณค่าประการหนึ่งที่สังคมมนุษย์พยายามสร้างขึ้นในสภาพที่สังคมกำลังเผชิญกับสภาวะการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่เป็นไปอย่างค่อนข้างรุนแรง ทั้งนี้เพื่อนำเอาระบบคุณค่าดังกล่าวมาจัดระเบียบทางสังคมโดยเฉพาะทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกันและความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและรัฐ โดยคำนึงถึงคุณประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ประชาคมโลกจึงได้พยายามที่จะกำหนดให้สิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานร่วมกันที่จะประกันให้ประชาชนทุกคนได้รับการปกป้องและคุ้มครองโดยถ้วนหน้าและเป็นปณิธานอันสูงสุดที่ประชาชนในโลกปรารถนาให้บังเกิดขึ้นทั้งในประเทศและระดับระหว่างประเทศ ดังนั้น องค์การสหประชาชาติในฐานะองค์การระหว่างประเทศจึงได้กำหนดข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเพื่อเป็นมาตรฐานเบื้องต้นในการให้ประชาคมโลกนำไปปฏิบัติและพัฒนาสิทธิมนุษยชนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สำคัญๆ มีหลายฉบับ อาทิ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา เป็นต้น รัฐบาลของหลายประเทศในประชาคมโลกได้นำข้อตกลงว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเหล่านี้เป็นแนวทางในการดำรงไว้ซึ่งคุณค่าความเป็นมนุษย์

สำหรับประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและการปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิมนุษยชนของสตรี โดยใช้กฎหมายเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนของสตรี รวมทั้งได้ทำข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ซึ่งได้ใช้เป็นแนวทางในการทบทวนการกำหนดนโยบายและแผนงานในเรื่องเกี่ยวข้องกับสตรี ตลอดจนมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติในเรื่องต่างๆ เพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ รวมถึงการออกมาตรการพิเศษที่มุ่งเร่งรัดให้เกิดความเสมอภาคหญิงชายโดยไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ การแก้ไขกฎหมายเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพสตรีในทางที่ดีขึ้น ในด้านต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติของคนในสังคมต่อไป

การที่ประเทศไทยมีกฎหมายที่ระบุเฉพาะในการปกป้องสิทธิมนุษยชนของสตรีรวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายระเบียบปฏิบัติในเรื่องต่างๆ เพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สำคัญๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และการให้สัตยาบันตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมนั้น แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นและศรัทธาในข้อตกลงต่างๆ ที่ได้ระบุในกติกานี้ อันเป็นหลักประกันให้ประชาชนได้รับสิทธิที่มนุษย์พึงมีได้ครบถ้วน โดยมีรัฐเป็นผู้ประกันและให้สิทธิดังกล่าวและพร้อมที่จะร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศในการแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะกติกานี้ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในข้อ 3 ว่า “รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีในการที่จะอุปโภคสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทั้งปวงดังได้ระบุไว้ในกติกานี้” ซึ่งครอบคลุมการคุ้มครองสิทธิสตรีในด้านต่างๆ ดังนี้

1. สิทธิของแม่และเด็ก (ข้อ 10 และข้อ 12)
2. สิทธิในการศึกษา (ข้อ 13)
3. สิทธิในการมีงานทำและสิทธิในการเข้าร่วมสหภาพแรงงาน (ข้อ 6 ข้อ 7 และข้อ 8)
4. สิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว (ข้อ 10 (1))
5. สิทธิในการจัดการทรัพยากรและกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง (ข้อ 1)
6. สิทธิในการได้รับสวัสดิการสังคมและประกันสังคม (ข้อ 9)
7. สิทธิที่ได้รับมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ (ข้อ 11 และข้อ 12)
8. สิทธิในการพักผ่อน (ข้อ 13 ข้อ 14 และข้อ 15)

นอกจากข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ให้การปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนประชาชนทั่วไป ซึ่งรวมถึงสิทธิมนุษยชนของสตรีแล้ว ยังมีแผนปฏิบัติการแม่บทว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสตรี (นโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชนภายใต้แผนแม่บทสิทธิมนุษยชน) ที่จะคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสตรี โดยได้กำหนดประเด็นสิทธิของสตรี ปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบ และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการประเด็นสิทธิสตรีในด้านต่างๆ ไว้อย่างละเอียด ส่งผลให้มีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ดีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับกฎหมายเนื่องจากกระบวนการออกกฎหมายและการแก้ไขกฎหมายต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้กฎหมายที่ออกมามีความครอบคลุมและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

■ ด้านสุขภาพอนามัย

ผลสำเร็จอันเนื่องมาจากการพัฒนาระบบสาธารณสุขที่ผ่านมา ส่งผลให้คนไทยมีอายุคาดหมายเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผู้หญิงและผู้ชายมีแนวโน้มอายุยืนขึ้น กล่าวคือ ในระหว่างปี 2532- 2547 ผู้หญิงมีอายุคาดหมายเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพิ่มจาก 70.9 ปี เป็น 75.0 ปี ในขณะที่ผู้ชายเพิ่มจาก 65.6 ปี เป็น 67.9 ปี ในช่วงเวลาเดียวกัน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547)

ผู้หญิงมีการเจ็บป่วยมากกว่าผู้ชาย ในช่วง พ.ศ. 2534 - 2539 อัตราส่วนการเจ็บป่วยของผู้หญิงต่อผู้ชายอยู่ที่ 1.2 ต่อ 1 แต่เพิ่มขึ้นเป็น 1.3 ต่อ 1 ตั้งแต่ปี 2544 แม้ว่าแนวโน้มการสูบบุหรี่ของคนไทยจะลดลง จากร้อยละ 26.3 ในปี 2534 เหลือร้อยละ 20.5 ในปี 2542 แต่กลับสูงขึ้นเป็นร้อยละ 21.6 ในปี 2546 นำเป็นห่วงคือวัยรุ่น (15 - 24 ปี) มีแนวโน้มสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.3 ในปี พ.ศ. 2542 เป็นร้อยละ 15.2 ในปี 2546 โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงมีอัตราการสูบบุหรี่สูงขึ้นถึง 3 เท่าจากร้อยละ 0.3 เป็นร้อยละ 0.9 ในช่วงเวลาเดียวกัน (ชินฤทัย กาญจนะจิตรา และคณะ, 2547)

สำหรับอัตราการดื่มสุรา พบว่าผู้หญิงที่ดื่มสุรามีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มจากร้อยละ 9.5 ในปี พ.ศ. 2534 เป็นร้อยละ 14.5 ในปี 2546 โดยเฉพาะวัยรุ่นสตรี (15 -19 ปี) เป็นกลุ่มที่มีอัตราเพิ่มสูงสุด เพิ่มจากร้อยละ 1.0 ในปี 2539 เป็นร้อยละ 5.6 ในปี 2546 (ชินฤทัย กาญจนะจิตราและคณะ, 2547)

สำหรับการติดเชื้อเอชไอวี ถึงแม้ว่าในช่วงแรกตั้งแต่พบผู้ป่วยเอดส์คนแรกในประเทศไทย ในปี 2527 ปัญหาจะอยู่ในกลุ่มชายรักร่วมเพศและผู้ติดยาเสพติด แต่ปัจจุบันพบว่าได้ขยายเข้าสู่ครอบครัวคือ ภรรยาและลูก สัดส่วนผู้ป่วยเอดส์ที่เป็นหญิงเพิ่มจาก 2 ใน 10 เมื่อปี 2532 เป็น 4 ใน 10 คน ในปี 2545 อาจเนื่องมาจากปัจจัยเสี่ยงสูงสุดของการติดเชื้อเอชไอวี คือ การมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งผู้หญิงมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์สูงกว่าชาย และที่น่ากังวลจริงๆ คือ ในจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวี รายใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา พบว่าสูงขึ้นในกลุ่มอายุ 15 -24 ปี โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 15 -19 ปี พบว่า ผู้หญิงติดเชื้อมากกว่าผู้ชาย เพราะอัตราการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ต่ำ เนื่องจากผู้ชายเป็นผู้กำหนดและตัดสินใจว่าจะใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัย จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายและ เป็นสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งของการแพร่เชื้อเอชไอวี การแก้ปัญหาจำเป็นต้องดูลงไปถึงรากเหง้าวัฒนธรรมทางเพศ ที่ทำให้เกิดกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมที่สร้างความแตกต่างระหว่างหญิงกับชายอยู่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางเพศโดยต้องสร้างความเชื่อและทัศนคติใหม่ที่เคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย

การพัฒนาสุขภาพของมารดาและทารกมีแนวโน้มดีขึ้น จะเห็นได้จากอัตราการตายของทารกลดลง จาก 12.4 ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 ในปี 2525 เหลือเพียง 7.2 ในปี 2546 (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2547) อัตราการตายของมารดาลดลงจาก 26.87 คนต่อเด็กเกิดมีชีพ 100,000 คน ในปี 2543 เหลือ 20.63 ในปี 2546 (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2546)

■ **การติดเชื้อ HIV/AIDS : ผลกระทบต่อสตรี** จากการรายงานสถานการณ์เอดส์ทั่วโลกล่าสุด (ธันวาคม 2003) โดย UNAIDS/WHO พบว่า มีจำนวนผู้ติดเชื้อ และผู้ป่วยเอดส์ทั่วโลกประมาณ 34-46 ล้านคน จำแนกเป็นผู้ใหญ่ประมาณ 31-43 ล้านคน เป็นเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ประมาณ 2.1 - 2.9 ล้านคน และเป็นหญิงวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอชไอวีทั่วโลกประมาณเกือบร้อยละ 50 ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 15-24 ปี มีอัตราการติดเชื้อ เอชไอวีทั่วโลกเฉลี่ยวันละ 6,000 กว่าคน และใน Sub-Saharan Africa พบอัตราการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มหญิงวัยรุ่น ถึงร้อยละ 75 (progress update on the global response to the AIDS epidemic, 2004) และจากการคาดประมาณล่าสุดในปี พ.ศ. 2547 UNAIDS/WHO คาดว่าจะมีผู้หญิงวัยเจริญพันธุ์ที่ติดเชื้อเอชไอวีทั่วโลกที่อายุ 15-49 ปี ประมาณ 17.6 ล้านคน

สำหรับการคาดประมาณผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอชไอวีในประเทศไทย โดยคณะผู้เชี่ยวชาญ (The Thai Working Group) ได้คาดประมาณตัวเลขผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอชไอวีในปี พ.ศ. 2548 ว่าน่าจะมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีสะสมประมาณ 1,092,327 รายในจำนวนนี้เป็นเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี ประมาณ 50,620 ราย มีผู้เสียชีวิตสะสมประมาณ 551,505 ราย และเหลือผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ยังมีชีวิตอยู่ และต้องการดูแลรักษา จำนวน 540,822 ราย และในจำนวนนี้เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ ประมาณ 18,172 ราย และคาดว่าในปี พ.ศ. 2549 จะมีจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีสะสม ประมาณ 1,109,000 ราย ในจำนวนนี้เป็นเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี ประมาณ 53,400 ราย คาดว่าจะมีผู้เสียชีวิตประมาณ 600,600 ราย เป็นผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอชไอวีที่ต้องการรักษาพยาบาลประมาณ 508,300 ราย เป็นผู้ติดเชื้อรายใหม่จำนวน 17,000 ราย

ในปี พ.ศ. 2547 - 2549 Thai Working Group ได้มีการคาดประมาณจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่รายปีในแต่ละกลุ่มอายุไว้ ซึ่งพบว่า กลุ่มวัยรุ่น อายุ 15-19 ปี อายุ 20-24 ปี จะมีอัตราการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่นหญิงมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นชาย และทำให้อัตราการติดเชื้อในผู้หญิงที่อายุ 25-29 ปี มีอัตราการติดเชื้อสูงกว่าเพศชายด้วยเช่นกัน

■ **สาเหตุของความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV/AIDS ของสตรี** วัฒนธรรมเกี่ยวกับเรื่องเพศในหลายสังคม คาดหวังและเรียกร้องให้ “ผู้หญิงที่ดี” ต้องไม่แสดงความรู้สึกและต้องนิ่งเฉยเกี่ยวกับเรื่องเพศถึงขั้นที่ว่าต้องยอมจำนนต่อสามีในการมีเพศสัมพันธ์สิ่งเหล่านี้เองถือเป็นการพรากสิทธิในร่างกายและในเรื่องเพศของผู้หญิง ความคาดหวังของสังคมยังกระตุ้นผู้หญิงจากการเข้ารับการรักษาโรคทางเพศสัมพันธ์ต่าง ๆ ตลอดจนจำกัดไม่ให้ผู้หญิงหาข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับ HIV/AIDS ด้วยกลัวว่าจะถูกเข้าใจผิดว่าประพฤติดันไม่เหมาะสมในเรื่องเพศ

นอกจากนั้นสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่าทำให้ผู้หญิงไม่สามารถต่อรองให้คู่ของตนใช้ถุงยางอนามัยได้ ผู้หญิงอีกจำนวนมากยังไม่สามารถต่อรองการมีเพศสัมพันธ์ หรือปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับคู่ของตนได้ ตลอดจนไม่สามารถหนีจากความสัมพันธ์ที่ถูกทำร้ายหรือมีความเสี่ยง ผู้หญิงจำนวนมากยอมที่จะต้องตกอยู่ในความสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการทำร้ายร่างกาย เนื่องจากเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ ในประเทศไทยประมาณการณ์ว่า ร้อยละ 42 ของผู้ติดเชื้อในปี 2543 เป็นผู้หญิงที่ติดเชื้อจากสามีหรือคู่ประจำ

ปัญหาความรุนแรงต่อสตรี

■ **ปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี** ทั้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวและสังคม ได้กลายเป็นกระแสสากลที่ทั่วโลกตื่นตัวในอันที่จะหาทางป้องกันและแก้ไขอย่างจริงจัง องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญประเด็นนี้อยู่มาก ดังจะเห็นได้จากการกำหนดข้อตกลงร่วมหรือกลไกระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องซึ่งนานาชาติ รวมทั้งประเทศไทยได้ให้การรับรอง อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นต้น

เหตุการณ์ความรุนแรงต่อสตรี ชี้ให้เห็นถึงปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งความรุนแรงในครอบครัว สถานศึกษา สถานที่ทำงาน และในสังคมทั่วไป โดยปรากฏเป็นความรุนแรงทางร่างกาย ทางเพศ และการทอดทิ้ง ซึ่งผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่คือเด็กและสตรี โดยพบว่า

- ▶ ข้อมูลเฉลี่ยทั่วโลกพบว่า 1 ใน 3 ของผู้หญิงถูกผู้ชายทำร้าย บังคับให้มีเพศสัมพันธ์หรือไม่ก็ถูกละเมิดและหาประโยชน์
- ▶ มากกว่าร้อยละ 20 ของผู้หญิงถูกทำร้ายโดยผู้ชายที่อยู่ด้วย
- ▶ ในกลุ่มผู้หญิง อายุ 15-44 ปี สาเหตุการตาย และพิการเกิดจากการกระทำรุนแรงมากกว่าการตายจากมะเร็ง มาเลเรีย อุบัติเหตุ และสงครามรวมกันเสียอีก
- ▶ ผู้หญิงที่เป็นเหยื่อการกระทำรุนแรงในครอบครัวมีแนวโน้มฆ่าตัวตายมากกว่าผู้หญิงที่ไม่เคยถูกทำร้ายถึง 12 เท่า

ข้อมูลการเฝ้าระวังการบาดเจ็บปี 2545 และ 2546 ของโรงพยาบาลที่เป็นเครือข่ายเฝ้าระวังการบาดเจ็บในระดับจังหวัดของกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 28 โรงพยาบาล และมีข้อมูลเปรียบเทียบกันได้ จำนวน 24 โรงพยาบาล พบว่าแนวโน้มการบาดเจ็บจากการถูกทำร้ายในสตรี ปี 2546 เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนประมาณ 0.5 เท่า (พ.ศ.2545 = 1,405 คน พ.ศ. 2546=2,175 คน) กลุ่มอายุ, วิธีการทำร้าย และอาชีพในสตรีที่บาดเจ็บและตายไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงคือ พบในกลุ่มอายุ 15-44 ปี วิธีการทำร้ายโดยใช้กำลังกายสูงสุดรองลงมาเป็นการใช้วัตถุไม่มีคมและวัตถุมีคม ในผู้บาดเจ็บ และโดยการยิงด้วยอาวุธปืนในผู้ตาย อาชีพผู้ใช้แรงงาน จุดเกิดเหตุ ที่เกิดการบาดเจ็บยังคงเป็นบ้านและบริเวณบ้านเช่นเดิม การบาดเจ็บในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี พ.ศ. 2546 เพิ่มขึ้นจาก 2545 ประมาณ 0.6 เท่า (พ.ศ. 2545=101 คน พ.ศ. 2546=155 คน) วิธีการทำร้ายไม่เปลี่ยนแปลงเป็นการทำร้ายทางเพศโดยใช้กำลังกายสูงสุดทั้ง 2 ปี แต่ความรุนแรงในปี 2545 มีการทำร้ายเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปีจนเสียชีวิต 4 คน มากกว่าปี 2546 ซึ่งเสียชีวิตเพียง 1 คน จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาการถูกทำร้ายในสตรียังคงมีความรุนแรง พิจารณาจากรายงานของโรงพยาบาลเครือข่าย 28 แห่ง พบการบาดเจ็บรุนแรงในสตรี 2,529 คน และเสียชีวิตถึง 112 คน และหากพิจารณาปัญหาการถูกทำร้ายในภาพรวม จะพบมีจำนวนถึง 18,629 คน เฉลี่ยวันละ 51 คน หรือ 2 คน ต่อชั่วโมง การเฝ้าระวังการบาดเจ็บเพื่อติดตามแนวโน้ม และปัจจัยเสี่ยงสำคัญดังที่กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการอย่างต่อเนื่องนี้ไม่เพียงพอในการแก้ปัญหาเนื่องจากยังขาดข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการถูกทำร้าย ผู้บริหารและนักวิชาการในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านสังคม พฤติกรรม จิตวิทยา อาชีววิทยา รวมทั้งการแพทย์และสาธารณสุขควรเร่งสนับสนุนและร่วมมือศึกษาปัญหานี้ เพื่อทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยยับยั้งไม่ให้เกิดปัญหา หรือช่วยทุเลาปัญหา ทั้งในด้านผู้ทำร้าย ผู้ถูกทำร้าย มูลเหตุ นำ และสถานการณ์ขณะเกิดเหตุเพื่อนำผลมาใช้วางแผนป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปผู้หญิงเองก็ต้องกล้าเปิดเผยข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการหาทางยุติปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น

นอกจากข้อมูลการเฝ้าระวังการบาดเจ็บของโรงพยาบาลต่างๆ แล้ว ยังมีข้อมูลความรุนแรงของหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสตรีที่ถูกกระทำรุนแรง ดังนี้คือ

- ▶ บ้านพักฉุกเฉินให้ความช่วยเหลือสตรีที่ถูกกระทำรุนแรง รวม 4,305 ราย (พ.ศ.2546) และ 2,247 ราย (พ.ศ. 2547)
- ▶ ผู้ขอคำปรึกษาเรื่องความรุนแรงในครอบครัวจากมูลนิธิเพื่อนหญิง จำนวน 986 กรณี (พ.ศ.2547) และรวบรวมข่าวเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากหนังสือพิมพ์ 5 ฉบับ จำนวน 386 กรณี

▶ ผู้เข้ารับบริการศูนย์พึ่งได้ (ให้บริการผู้ถูกระทำความรุนแรงจาก 72 โรงพยาบาล) ในเดือน ตุลาคม 2546 - กันยายน 2547 รวม 6,951 ราย

▶ ผู้รับบริการ เรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจากมูลนิธิผู้หญิง ในปี 2547 จำนวน 152 กรณี

▶ พ.ศ. 2546 การดำเนินคดีเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิง จำนวน 1,964 คดี (ศาลชั้นต้น) จำนวน 275 คดี (ศาลเยาวชนและครอบครัว)

ข้อมูลข้างต้นเป็นเพียงส่วนน้อยของปัญหา ซึ่งไม่อาจสะท้อนขนาดของปัญหาความรุนแรงที่แท้จริงในสังคมได้ เนื่องจากสถิติเรื่องความรุนแรงในปัจจุบันเปรียบเสมือนยอดภูเขาน้ำแข็งในมหาสมุทรเท่านั้น อย่างไรก็ตามข้อมูลความรุนแรงต่อสตรีถือเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการให้เป็นระบบ ทั้งนี้เพราะสถิติดังกล่าวจะเป็นภาพที่สะท้อนปัญหา ความรุนแรงของปัญหาและจะเป็นเหตุผลสนับสนุนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหายุ่งยากให้สังคมได้รับรู้ เพื่อกระตุ้นให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและความจำเป็นในการเร่งแก้ไขปัญหา ตลอดจนจะเป็นการสร้างทัศนคติใหม่ที่ถูกต้องและปราศจากอคติทางเพศของสังคมให้เกิดขึ้นอีกด้วย

ปัญหาความรุนแรงต่อสตรีที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกายหรือจิตใจ ของผู้ถูกระกระทำเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ถูกระกระทำและชุมชนโดยรวม รวมทั้งเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคมและความสัมพันธ์เชิงมิติหญิงชาย ซึ่งปัญหาของความรุนแรงที่กระทำกับผู้หญิงมีมากกว่าที่เห็น แต่สังคมมักมองไม่เห็นและไม่รับรู้ว่าเป็นปัญหา แม้ว่าจะมีการกล่าวถึงและให้ความสนใจมากขึ้น เนื่องจากแนวคิดด้านความรุนแรงในสังคมไทยและแนวคิดเรื่องสิทธิระดับสากล แต่สังคมส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องดังกล่าว และยังไม่ยอมรับว่าความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กเป็นความรุนแรงที่เกิดจากบทบาทความสัมพันธ์หญิงชาย รวมทั้งยังไม่ตระหนักถึงผลกระทบและความรุนแรงของปัญหา

3. **หน่วยงานที่รับผิดชอบช่วยเหลือผู้หญิงทั้งหน่วยงานรัฐบาลและองค์กรเอกชน** ต้องให้ความสำคัญ
สำคัญและเล็งเห็นปัญหาในเรื่องนี้ และการปฏิบัติงานต้องประสานความร่วมมือที่ดีขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ทำให้เชื่อได้ว่า สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงไทยจะดีขึ้นได้ ถ้าผู้หญิงไทย
มีโอกาสได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้น มีโอกาสในเรื่องต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น โอกาสทางการศึกษาอาชีพรายได้
ที่เสมอภาคเท่าเทียมกับผู้ชาย รวมทั้งแนวโน้มที่จะมีการปรับปรุงตัวบทกฎหมายบางฉบับ โดยเฉพาะในเรื่อง
กฎหมายครอบครัวที่จะให้โอกาสผู้หญิงในการดูแลตนเองมากขึ้น อย่างไรก็ตามตลอดเวลาที่ผ่านมาได้มีความ
พยายามอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องที่จะให้สังคมตระหนักและรับรู้บทบาทของผู้หญิงที่เพิ่มมากขึ้น แต่การเลือก
ปฏิบัติต่อผู้หญิงก็ยังมีอยู่ในหลายด้าน เส้นทางที่จะนำไปสู่ความเสมอภาคนั้น ยังอีกยาวไกล ซึ่งเป็นเส้นทางที่ทั้ง
ผู้หญิงและผู้ชายต้องร่วมกันสร้างถนนแห่งความเสมอภาคเท่าเทียม ด้วยความสมานฉันท์ เคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน
ยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่าง เพื่อปูทางสู่สังคมเสมอภาคอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

SIYANULAKHANA PUBLIS 2548

เอกสารอ้างอิง

ชินุทัทัย กาญจนะจิตตราและคณะ. **สุขภาพคนไทย 2546**. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). 2547.

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. **สถานการณ์งานอนามัยแม่และเด็ก ปี 2544 - 2546**. 2547.

วันทนี วาลิกะสินและสุนีย์ เหมะประสิทธิ์. **สังคมไทยคาดหวังอย่างไรกับผู้หญิง**.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2545.

เมทินี พงษ์เวช. ผู้หญิงและผู้ชายหุนส่วนที่เท่าเทียมกันในกระบวนการพัฒนาประเทศ.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา. 2547.

สมาคมติดตามการพัฒนาสตรีในประเทศไทย. **ความก้าวหน้าของสตรีไทย: 10 ปี หลังปักกิ่ง เสียงสะท้อนจากประชาคม**. 2547.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **รายงานภาวะสังคม ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 : เดือน ธันวาคม 2547**.

สุธีรา วิจิตรานนท์และเมทินี พงษ์เวช. **มติหญิงชายในด้านเศรษฐกิจ**. กรุงเทพมหานคร : เอดิชั่น เพรส โปรดักส์ จำกัด. 2546.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **เครื่องชี้การพัฒนาประเทศไทย 2546**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ. 2546.

สำนักงานพัฒนาข้าราชการพลเรือน. **กำลังคนภาครัฐ 2547 :ข้าราชการพลเรือนสามัญ**.

กรุงเทพมหานคร: ธีรานุสรณ์การพิมพ์. 2548.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548**. (ข้อมูลจาก website <http://www.nso.go.th>)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **เครื่องชี้ภาวะสังคม พ.ศ. 2547**. กรุงเทพมหานคร: พี. เอ. ลีฟวิง จำกัด. 2547.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. **สถิติสาธารณสุข 2547**. นนทบุรี: มปพ. 2547.

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า. **ฐานข้อมูลการเลือกตั้งนายก อบจ.** กรุงเทพมหานคร: เอ.พี. กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด. 2547.

หนังสือพิมพ์

- ชนม์ชนก วีรวรรณ คำ ประธานนักธุรกิจสากลโลก. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 1 กรกฎาคม 2548.
- นักธุรกิจสตรีดีเด่นของโลก. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 .
- ลลิตา ฤกษ์สำราญ รองปธ. สภาหญิงคนแรกของไทย. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 8 มีนาคม 2548.
- หญิงเอเชีย ถูกเสนอชิงโนเบลสูงสุด 12 หญิงไทยติดกลุ่ม 43 สตรีลุ่มน้ำโขง. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 30 มิถุนายน 2548.
- มหาดไทยตั้งเบญจวรรณ ปลัดจังหวัดหญิงคนแรก. หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก วันที่ 25 พฤศจิกายน 2548.
- สตรีใจสิงห์:หญิงแกร่งแห่งสหรัฐ. หนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจวันที่ 8 มีนาคม 2548.
- ญี่ปุ่นเปิดทางหญิงครองราชย์. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน 24 กุมภาพันธ์ 2548.
- อู่อิ หญิงเหล็กของจีนยุคใหม่. ผู้จัดการออนไลน์ ([http:// www. manager.co.th](http://www.manager.co.th)).
- นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของยูเครน. หนังสือพิมพ์แนวหน้า วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2548.
- ลุ่นสตรีไทย บนเส้นทางความหวัง “เจ้าของรางวัลโนเบล 2548” หนังสือข่าวสด วันที่ 30 มิถุนายน 2548.

ภาคผนวก

ผู้ที่มีงานทำ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน และเพศ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2548

สถานภาพการทำงาน	รวม (ร้อยละ)	ชาย (ร้อยละ)	หญิง (ร้อยละ)
ประชากรรวม	64.96 (100.0)	31.9 (49.11)	33 (50.80)
1. ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	50.00	24.30	25.70
1.1 ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน	35.83	19.50	16.20
1.1.1 ผู้มีงานทำ	35.1 (100.0)	19.18 (54.64)	15.92 (45.36)
1.1.2 ผู้ว่างงาน	0.63	0.34	0.29
1.1.3 ผู้ที่รอฤดูกาล	0.10	0.03	0.07
1.2 ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	14.20	4.75	9.51
2. ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี	14.80	7.60	7.27

หน่วย : ล้านคน (ร้อยละ)

ผู้ที่มีงานทำ จำแนกตาม สาขาอุตสาหกรรม และเพศ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2548

อุตสาหกรรม	รวม (ร้อยละ)	ชาย (ร้อยละ)	หญิง (ร้อยละ)
ผู้ที่มีงานทำ	35.1 (100.0)	19.18 (54.64)	15.92 (45.36)
1. สาขาเกษตรกรรม	13.22	7.59	5.63
1.1 การเกษตร การล่าสัตว์ และการป่าไม้	12.00	7.20	5.50
1.2 การประมง	0.40	0.38	0.10
2. สาขานอกเกษตรกรรม	21.88	11.59	10.29
2.1 การผลิต	6.10	2.80	3.30
2.2 การก่อสร้าง	1.90	1.70	0.20
2.3 การขายส่ง-ปลีก ซ่อมแซมยานยนต์ ของใช้ ฯลฯ	5.30	2.80	2.50
2.4 โรงแรมและภัตตาคาร	2.30	0.90	1.40
2.5 การขนส่ง คมนาคมและคลังสินค้า	1.14	0.90	0.10
2.6 กิจกรรมด้านอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจให้เช่าและธุรกิจอื่นๆ	0.70	0.40	0.30
2.7 การบริหารราชการแผ่นดินรวมประกันสังคมภาคบังคับ	1.10	0.80	0.30
2.8 การศึกษา	1.00	0.40	0.50
2.9 อื่น ๆ	2.00	0.80	1.20

หน่วย: ล้านคน (ร้อยละ)

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เดือนตุลาคม พ.ศ. 2548 ,สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

จำนวนนักศึกษาใหม่ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัด มหาวิทยาลัยของรัฐ
 สังกัด มหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกสาขาตาม ISCED และเพศ ปีการศึกษา 2545

คณะ	หญิง	ชาย	รวม	% หญิง	หญิง : ชาย
ศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู	18,558	11,645	30,203	61.44	1.59
มนุษยศาสตร์ ศาสนา และเทววิทยา	9,813	2,962	12,775	76.81	3.31
วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์	972	1,048	2,020	48.12	0.93
นิติศาสตร์	16,021	27,925	43,946	36.46	0.57
สังคมศาสตร์	89,129	57,589	146,718	60.75	1.55
วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	12,103	10,757	22,860	52.94	1.13
แพทยศาสตร์ และวิชาเกี่ยวกับสุขภาพ	14,164	5,490	19,654	72.07	2.58
วิศวกรรมศาสตร์	3,865	17,673	21,538	17.95	0.22
เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ และการประมง	5,648	5,274	10,922	51.71	1.07
อื่น ๆ	3,770	3,267	7,037	53.57	1.15

รวม 174,043 143,630 317,673

ที่มา : รายงานการศึกษาศาสนาอันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2545

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง จำแนกเพศ พ.ศ. 2548

ตำแหน่ง	หญิง	ชาย	รวม	% หญิง
ระดับท้องถิ่นและการปกครองท้องถิ่น				
จากการแต่งตั้ง				
ผู้ว่าราชการจังหวัด	1	74	75	1.3
รองผู้ว่าราชการจังหวัด	7	160	167	4.2
ปลัดจังหวัด	1	74	75	1.3
นายอำเภอ	-	796	796	-
การเลือกตั้งท้องถิ่น				
สมาชิกสภาจังหวัด (ข้อมูลปี 2546)	107	2,215	2,322	4.6
นายก อบจ.	9	66	75	12.0
สมาชิกสภาเทศบาล (เลือกตั้ง 2546)	720	10,167	10,887	6.6
นายกเทศมนตรี	76	1,068	1,144	6.6
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ข้อมูลปี 2546)	8,591	119,003	127,594	6.7
นายก อบต.	301	6,335	6,636	4.4
กำนัน (ต.ค.2547)	205	6,760	6,965	2.9
ผู้ใหญ่บ้าน (ต.ค.2547)	3,069	64,240	164,621	4.6
กรุงเทพมหานคร				
สมาชิกสภากรุงเทพฯ (มี.ค.2548)	11	59	70	15.7
สมาชิกสภาเขต (มี.ค.2548)	54	305	359	15.4
ผู้อำนวยการเขต กทม. (ปี 2547)	6	44	50	12.0
การเลือกตั้งระดับชาติ				
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เลือกตั้ง 2548)	53	447	500	10.6
สมาชิกวุฒิสภา (เลือกตั้ง 2543)	21	179	200	10.5
คณะรัฐมนตรี (เลือกตั้ง 2548)	2	35	37	5.4
พรรคการเมือง (เฉพาะพรรคที่ได้รับการเลือกตั้ง)				
กรรมการบริหารพรรค				
- พรรคไทยรักไทย	8	111	119	6.7
- พรรคประชาธิปัตย์	5	44	49	10.2
- พรรคชาติไทย	6	49	55	10.9
- พรรคมหาชน	1	13	14	7.1

ที่มา : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เรียบเรียงจาก
กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จำนวนและร้อยละนักบริหารในข้าราชการพลเรือน ปี 2547
จำแนกตามระดับและเพศ

ปี	ระดับ 9			ระดับ 10			ระดับ 11			ระดับ 9 - 11		
	หญิง	ชาย	% หญิง	หญิง	ชาย	% หญิง	หญิง	ชาย	% หญิง	หญิง	ชาย	% หญิง
2536	29	200	12.7	14	151	8.5	1	22	4.4	44	373	10.6
2537	32	205	13.5	11	163	6.3	1	23	4.2	44	391	10.1
2538	40	200	16.7	10	167	5.7	1	23	4.2	51	390	11.6
2539	37	206	15.2	19	163	10.4	1	23	4.2	57	392	12.7
2540	44	202	17.9	20	166	10.8	-	25	0.0	64	393	14.0
2541	44	203	17.8	18	178	9.2	1	24	4.0	63	405	13.5
2542	40	207	16.2	17	181	8.6	2	23	8.0	59	411	12.6
2543	45	210	17.7	19	178	9.6	2	23	8.0	66	411	13.8
2544	41	208	16.5	24	174	12.1	2	23	8.0	67	405	14.2
2545	52	192	21.3	27	159	14.5	2	23	8.0	81	374	17.8
2546	61	183	25.0	38	173	18.0	3	29	9.4	102	385	20.9
2547	63	195	24.4	34	173	16.4	3	28	9.7	100	396	20.2

ที่มา : กำลังคนภาครัฐ 2547 ข้าราชการพลเรือนสามัญ สำนักงาน ก.พ.

จำนวนผู้ป่วยเอดส์ จำแนกตามปัจจัยเสี่ยง
ตั้งแต่กันยายน 2527 - กันยายน 2548

ปัจจัยเสี่ยง	หญิง	ชาย	รวม
เพศสัมพันธ์	69,767	163,072	232,839 (83.88)
ติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น	430	12,722	13,152 (7.74)
รับเลือด	21	45	66 (0.02)
ติดเชื้อจากมารดา	5,415	5,968	11,383 (4.10)
อื่นๆ	28	51	9 (0.03)
ไม่ทราบปัจจัยเสี่ยง	4,524	15,554	20,078 (7.23)
รวมทั้งสิ้น	80,185	197,412	277,597 (100.0)

หน่วย : คน (ร้อยละ)

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข